

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasáboz petit sor
10 kr., többzörri hirtel-
tételnél olcsóbb. Nyiltár
sora 25 kr. Bélyegző min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Biboros érsekünk körlevele

az idei Szent-Istvánnap ünnepélyesebb megülvése tárgyában.

Tiszteltendő főmegyei papságomnak üdv és főpapi áldás!

i, kik a jövő hó huszadikán beköszöntő ünnepét első Szent Királyunknak, mindenkor az ő dicsősége zengésével s a magyar népre általa halmozott égi áldásokat az Urnak szívünk mélyéből adott hálaimákkal ünnepélyesen szoktuk megülni: ezt a folyó évben örvendő lelkünknek fokozott vigsgával és kegyeletével vagyunk hivatva ünnepelni; mert a nevezett napon nyolcszázados évfordulója áll be azon jeles eseménynek, hogy az Ur, ki az embereket teremti és szentekké avatja, Istvánnak, első királyunknak életszentségét különös csodával tette nyilvánvalóvá. Ugyanis tanúsága szerint országunk szent történelmi év lapjainak, melyek nemzetünk keresztény életű szent hőseink dicsőségétől és erényeitől kiválóan díszesek, midőn ezen nagy királynak tiszteletré méltó tetemei Szent Lászlónak, az ő dicső utódjának, parancsára és jelenlétében az áhitatosan szolozsmázó főpapok, országnagyok és ritka vallásos nép fényes gyülekezete előtt Székes-Fejérvárott sírjából fölvetettek: az ő jobb keze, mely a magyar népnek vallást, az országnak bölcs törvényeket, Istennek nagyszerű egyházakat és apostoli szolgálkat adott s megvetette alapját alkotmányunknak, mely a keresztény nép részéről nemzetünknek életet, támaszt és dicsőséget biztosított; mely kéz továbbá a szegényeknek a könyörület ajándékait kiváló szeretettel nyújtotta s országunk és hitünk gyáva ellenségei gonoszságának módot és határt szabott, az isteni hatalmasság folytán sértetlenül maradtak találtatott.

Hogy ez csakugyan az a nap legyen, melyen a magyar nép áhitatát megszentelő isteni kegyelem bizonyoságot tett arról, hogy jogosultak azok a magasztalások és dicsénekek, melyekkel mi szent királyunkat s az ő főbenjáró keresztény erényeit ünnepelve, őt az üdvözültek trónján tiszteljük: példáját, hogy azt Isten minden szolgálai s egyházának fiai bizvást kövessék, magunknak és híveinknek ezennel mintaképpül állítjuk.

És a mit így Isten a földi lények természetes bomlandóságát meggyőző mindenható erejével a világ szeme láttára eszközölt: ugyanazt jelen állapota egyházunknak s országunknak, melyeknek bölcséjét ez a szent király mint alkotójuk ringatta, örvendetesen bizonyítja, tanúsítván, miszerint ezen szentnek nemzete életébe átvitt erényei s népe számára kinyert isteni kegyeserei által történt, hogy valamint az ő szent keze a természet törvényei ellenére sértetlen maradt: úgy azon szent Jobbnak művei, névszerint nemzetünknek politikai alkotmánya, vallásos élete s ennek gyarapítója, őre, a katolikus egyház, míg sok más birodalomnak, országnak és nemzetnek életét a végromlás különféleképpen elemesztette, ezek nem semmisültek meg, sőt mostanáig szépen virulnak. Mert valóban a csodával határos tünemény az, hogy míg azon időtől fogva, melyben a Magyar, Európa népeinek sorába lépett, a Magyarországnak és erőre kétségtelenül nagyobb számos nemzetnek nagy birodalmi, keletkezve de megint összedőlve, csupán hajdani átmenő létüknek nyomait hagyták a világtörténelem évlapjain: addig a magyar nemzet, jóllehet országunkban sem teszi ki túl nyomó részét a lakosságnak, létét, életerejét s fölényét megtartotta és egyházi s világi szervezetével ugyszólván eleven magasztalásaként áll itt az Ő mély bölcsességének, mellyel a római szent székttől kért áldás és korona alatt alapított s berendezett közállapotai, ezen első Szent Király alkotta bölcs törvényekkel állandósítottak. Továbbá magában azon benső frigyben,

mely Szent Péter széke és Magyarország királyi trónja között hajdanta köttetett; valamint abban, mely a katolikus világot az apostolok fedelmének trónjáról kormányozó szent tekintély és az apostoli pártfogó joghatalmával szentesített magyar királyi Felség között keletkezett, hasonló csodálatosan fényes történelmi tényadatot s jelenséget találunk; a mennyiben a keresztény hitükről és vallásosságukról leginkább nevezetes népeknek jóformán semelyikénél sem találjuk immár azt, hogy Krisztusnak Egyháza, jóllehet nálunk sem maradt: ott sértetlen a viszonyoknak ártalmas viharaitól, mindazáltal ezek dacára, hatalma és ereje folytán azon szellemnek, melyet Róma segélyével és Isten áldásával az első Szent Király, az Egyháznak ezen nép intézményeivel és erkölcsiével egyeforrított életébe csepegtetett, a keresztény és nemzeti fejlődés szerencsésebb telviragoztatására szolgáló hajdani javainak legnagyobb részét mindmáig megtarthatta és sikeres eredménnyel használhatta; úgy hogy mindazt, a mit jelenleg akár egyházi, akár világi férfiak, a Korona és nemzeti jogainak védelmére, a törvények megtartására, a szegények, betegek, árvák, testileg-lelkileg rokantak eltartása, ápolása s gondozása körül, avagy a termékeny talaj észszerű kezelése, nemkülönbben a fogékony elmék s tehetségek szellemi, erkölcsi és tudományos kiművelése, ugyszintén a népnek minden oldalú boldogítása érdekében létesítenek, mindazt legnagyobb részben első Szent Királyunknak köszönhetjük, a ki nekünk mindezekre módot, törvényt s eszközöket adott és apostoli szellemét, valamint fölséges trónutódaira mindenkor, úgy — kegyeles nélkül mondhatjuk — jelenleg dicsőségesen uralkodó Királyunkra is átörököttette.

Midőn mindezt elménkbe visszaidézzük s a gondjainkra bizott népek kegyeletesen és lelkesülve fölörölközünk, — mit főmegyém lelkészei ezen körlevél értelmében a saját tudományuk és kegyeletük tárházából merített alkalmas oktató-sokkal és intelmekkel megtoldva szintén lelkiismeretesen teljesíteni sziveskedjenek — bizonyára mindnyájan, úgy a lelkészek mint a hívek, indittatva fogjuk magunkat érezni, hogy Szent István ünnepét ezidén minél ünnepélyesebb készülettel és lelkes örömmel üljük meg.

E végből Isten nevében a következőket rendeltem:

Minden plébániai templomban pünkösd utáni 13-ik vasárnap, mely augusztus 12-ikére esik, a nép indokoltan értesíttessék arról, hogy ez a nemzeti ünnep az idén a szokottnál nagyobb fényleny lesz megtartandó; továbbá, az ünnep előestéjén, valamint hajnalán az összes harangok meghuzatása által a nap örvendetes jelentősége jelezendő; a szent beszédben pedig a hívő nép épülésére és példányképpül ékesen kifejtendő a napnak jeles volta s a nagy király számtalan érdeme.

Végül a hol az idő- és hely-viszonyok lehetővé teszik, a reggeli istentisztelet után a Szent Király netán helyben levő kápolnához vagy szobrához, különben pedig a Boldogságos Szűz Máriához, vagy legalább a templom körül ünnepélyes körmenet tartassék, mely alatt föl-
váltva az Istenanyának s az Első Királynak tiszteletére szóló dicsénekek zengedezendők; visszamenet a templomba pedig ünnepélyes »Te Deum« s ennek kapcsán hálaima mondandó s ezzel e szép ünnep befejezendő.

Lelje ezekben az Ur tetszését, mi mindnyájan pedig üdvünket!

Kelt Emsben (Nassau hercegség), jul. 20-án.

Lajos, s. k.,
bíbornok, érsek.

13811. sz. Bács-Bodrogh megye alispánjától.
alisp. 1883.

Meghívás.

Bács-Bodrogh megye törvényhatósági bizottmánya csütörtökön f. évi augusztus hó 16-ik napján délelőtt 11 órakor — a megyei palota törvényszéki részében I-só emeleten lévő végtárgyaló

teremben — rendkívüli közgyűlést tartand, melyre van szerencsém a törvényhatósági bizottmány tagjait tisztelettel meghívni.

A rendkívüli közgyűlés tárgyai:

1. Zenta város tanácsának a tiszai állandó-híd gyökeres helyreállítása iránt tett intézkedésről szóló jelentése, úgy Kozics István és érdektársainak a jelzett híd kijavitása tárgyában megtartott árlejtés eredményét jóváhagyó 171. számú képviselő testületi határozat ellen benyújtott felebezésének elintézése.

2. Nemes-Militics községének az ottani rozszant templomtornyának kiépítésére vonatkozó határozatának jóváhagyása.

3. Topolya községének az ottani vasuti indóházhoz vezető műút földmunkáinak elkészítésére vonatkozó határozata

4. Joanovits Nikola és társainak az Ó-Futakon f. évi július hó 2-án tartott jegyzőválasztás ellen benyújtott felebezése.

5. Madaras községének községi csendőrsége szervezése tárgyában alkotott szabályrendelete.

6. A garai község ház fölépítésére vonatkozó községi képviselőtestületi határozatnak elintézése.

Kelt Zomborban, 1883. évi augusztus hó 7.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Hirek.

Ada, augusztus 5. Báró Podmaniczky Frigyes, az ó kanizsai választókerület képviselője, beszámoló beszéde megtartása céljából, Sándor Béla megyei főispán és számos megyei nobilitás kíséretében a Szeged felől jövő hajón ma városunkba érkezett. A közszeretnek örvendő képviselő fogadására Ada nagy előkészületeket tett s Podmaniczky báró óriási közönség éljenzése közt fényes fogadatokon a banderium kíséretében vonult be diadalkapukon át a feldiszitett városba. Itt a fellobogzott piactéren tartotta azután beszámoló beszédét, melyet a hallgatóság élénk tetszéssel és lelkesedéssel fogadott. Beszéd után a képviselő tiszteletére fényes bankettet rendeztek, melyen százötvenen vettek részt; köztük a város színe java.

Ó-Kanizsa, aug. 6. Báró Podmaniczky Frigyes országgyűlési képviselőnk Sándor Béla megyei főispán társaságában beszámoló körutját tartván, Adán, Moholyon és Ó-Kanizsán ezernyi néptömeg által, dacára a nagy mérvben folyamatban levő mezei munkáknak, a legimpozánsabb fogadtatásban részesült. Minderült diadalkapukat emeltek a városok, melyek föl voltak lobogozva Ó Kanizsán ma délelőtt 10 órakor tartotta az egybegyűlt ezernyi választók előtt hatásos beszámolóját. Egy órákor társas ebéd rendeztetett tiszteletére.

Vezércikkünkhöz. Biboros Főpásztorunknak (latintól szöszertint letördítettük) körlevele fölhívást tartalmaz megyei papságához Szent István első magyar király ünnepének nagyobb díszsel való megünnepelésére. Ő Eminenciája fenkölt gondolkozása egész melegével ecseteli e nap, a nagy király hamvai kiemelése és jobbjá fölhalálásának ezen nyolcszázados évfordulója jelentőségét; és rendeli, hogy aug. hó 12-ére első vasárnapon a hívők az idej nagy nemzeti ünnep jelentőségéről fölvilágosíttassanak; az ünnep előestéjén, valamint reggelén az összes harangok tudassák az örvendetes mozzanatot; az ünnepi hitszónoklatban a nagy király erényei és érdemei dicsíttessenek, az ünnepély pedig hálaadással rekesztessék be. Minek folytán e hó 20-án reggeli 10 órakor a zombori kath. egyházban is meg fog tartatni a szent beszéddel kezdődő és »Te Deum«-mal végződő ünnepélyes isteni tisztelet, melyet legnagyobb mértékben emelni fog azon egyházi ének, mire a minden szép és nemesért lelkesen buzduló dalárdánk és városunk néhány művészi ihletű hölgye már megkezdte az előkészületeket.

A vízépitészeti ügynek rendeleti uton való szabályozása vétett célba, — mint értesülünk — a közlekedési miniszteriumban. Az 1840. X. törvénycikkben említett vízi ügyekre nézve tudvalevőleg a törvényhatósági közgyűlés van hivatva első fokú határozatot hozni. Miután pedig a közgyűlések ritkán vagy huzamosabb időközökben való tartása, a legtöbb esetben gyors intézkedést kívánó vízépitészeti ügyekre nézve sok hátránnyal jár, több törvényhatóságnak e tárgyban tett felterjesztése folytán, az 1840. X. törvénycikknek az illetékességre vonatkozó határozmányai, az 1874. évi XI. és az 1876. évi VI. törvénycikk határozmányainak megfelelő értelemben, addig is, míg a vízjogi törvény életbe lép, rendeleti uton akkép szabályoztatni, hogy az említett ügyekben való határozathozatalra, első fokban az alispán vagy polgármester, második fokban pedig a közigazgatási bizottság legyen illetékes.

Szántován f. hó 8-án egy magán cséplőgép egy sokac földésznek balkeze fejét a csukló fölött tejesen

kitépte, úgy hogy csak a bőr lógott még a csukló fölé; az ember az etetőnél volt, s így keze a leasett száj közé kerülve szakított el. Ez alig egy hét eltelté óta a második szerencsétlenség és már két ember lett koldus a cséplés mellett; de vajjon nem hiányos-e a felügyelet vagy kezelés? az etetésnél csak is gyakorlott embereket kell alkalmazni. — Kotta nevezetű szántóvási eszmadia nejtől soká elválván élt; most újabb összekérültek és Szántóváni téglát vertek. Pénzüket megkapták, miután Kotta amugy is iszákos lévén, neje nem akarta, hogy összes keresményüket megigya, összeszólaltak, mire Kotta kést rántott és nejt jobb lapockáján szúrta. Habár a sebzés nem veszélyes, még is a fejleménytől fog a felgyógyulás függni; Kotta megugrott s azóta bizonyosan a kukoricában búsuja tetté valahol. Nyilas.

Jelentes. A kalocsai fitanító-képezdeben az 1883 —4-ik tanév október 1-én veendi kezdetét. Az első évfolyamba olyan éptestű és egészséges ifjak vétettek fel, kik 15. életévüket szeptember 1-ig betöltötték, négy reál- vagy polgári osztályt jó sikerrel végeztek; ellenkező esetben jelentkezők felvételi vizsgálat alá vétettek és pedig a hiterkölestán, anyanyelv-, menyiségtan-, földrajz- és történelemből olyan kiterjedésben, minőben ezeket a középtanodák 4. alsó osztályában tanítják Németül írni, olvasni szintén elengedetlen feltétel. A jelentkezési kérvények keresztlevéllel, orvosi bizonyítványval és iskolai bizonyítványokkal szerelendők fel; a ki segélyben részesülni óhajt, az még szegénységi bizonyítványt is mellékeljen kérvényéhez, mely fin. dr. Haynald Lajos, Bibornok Érsek ur Ó Eminenciájához intézendő, de a fikepezde igazgatóságához küldendő be. A kérvények aug. 20-ig küldendők be. Fölvételei és javító vizsgálatok aug. 31-ikén és másnap fognak megtartatni.

Egyházi műének. Több műkedvelő hölgy és a ka színőgyeleti dalárda a Szent-István napi nagymise alatt Zöllner Károly Henriknek egy vegyeskarra írt miséjét adja elő.

A „Zentai atletikai klub” Zentán ez év aug. 20-án versenyeiket rendez. A verseny-versenyzőkből kiemeljük a következőket: Mindazon versenyekben, melyekre a részletes szabályok az ellenkezőt határozottan ki nem mondják, csak a zentai atletikai klub tagjai vehetnek részt. A bajnoki cím elnyerésének feltételeit a „Zentai atletikai klub” alapszabályai szabják meg. Bajnok-jelölt a kitiizendő legközelebbi bajnoki vetélkedésben jelöltséget minden kihívó ellen megvédeni tartozik; ha nem teszi, jelöltséget veszti. A viadal Zentán 1883. évi augusztus hó 20-án fog megtartatni s reggel 6 órakor veendi kezdetét. A nevezési határidő 1883. évi augusztus hó 18-án déli 12 órakor jár le. A nevezések a kitiizendő határidőben írásban és zárt borítékban a „Zentai atletikai klub” titkárához Zentán adandók be. A tét és bánat a nevezéshez csatolandó A tétek, illetve bánatpénzek a „Zentai atletikai klub” tiszteletdíj alapját illetik. I. Bajnoki táv verseny-nyalglás. Második vetélkedés a bajnoki címért. Védő: Bergel Mór bajnok-jelölt. Kihívó lehet a „Zentai atletikai klub” bármely tagja. Győztes, ki 15 kilométer távolságot a legrövidebb idő alatt bejár. A bajnok-jelöltség feltétele, hogy győztes a kitiizendő távot legalább 1 óra 48 perc alatt bejárja. Tét nincsen; bánat 2 frt. Első díj: ezüst serleg, egyleti ezüst érem és bajnok-jelöltség. Második díj: egyleti ezüst érem. Harmadik díj: bronz érem. 4. Futni tilos. Versenybírák: Kozics István, Majoros József, Kohn Máttyás, Dudás Lajos, Bergel Kálmán, Spitzer Mór. II. Úszóverseny a Tiszán. Pálya: szanádi átvágás alsó torkolatától a zentai tiszai állóhidőig; táv: 3000 méter; indulás: 1883. évi augusztus hó 20-án d. u. 4 órakor. Tét: 2 frt, bánat: 2 frt. Győztes, ki legelsőnek beérkezik. Kik valamely nyilvános versenyuszás alkalmával elsőnek, másodiknak vagy harmadiknak érkeztek be, 70 méterrel handikapoltatnak. Versenyezhet minden amateur uszó. A szabatos uszás minden neme meg van engedve. Minden uszó egy őt csolnakon követő versenybizottsági tag által ellenőrzetik. A ki uszás közben a csolnakba kapaszkodik, abba beszáll, vagy az uszás törvényei ellen vét, azonnal diszkvalifikáltatik. Szakemberek ki vannak zárva. Első díj: ezüst serleg, egyleti ezüst érem. Második díj: egyleti ezüst érem. Harmadik díj: bronz érem. Versenybírák: Dudás Lajos, Kalmár Antal, Spitzer Mór, Kohn Máttyás, Braun Soma, Bergel Kálmán, Fischer Miksa, Dudás István. III. Vígasz verseny. Futás sík pályán. Táv: 150 méter; indulás: 1883. augusztus 20-án d. u. 6 órakor. Versenyezhetnek a „Zentai atletikai klub” tagjai, kik a viadal napján első díjat nem nyertek. Versenybírák: Mihálkovics István, Majoros József, Kozics István. Kelt Zentán, a Zentai atletikai klub választmányának 1883. évi augusztus hó 1-én tartott üléséből. Matkovics József, elnök.

A bel- és pénzügyminister urak felhívták az alájuk rendelt ágak vezetőit, hogy a honvédséghez idő előtt áthelyezett tartalékos tisztek az ősi hadgyakorlatokra mind bevonulni kötelesek s így helyettesítésükről idejekorán intézkedni kell.

Egy hadfi szerelmes levele. „Kelt levelem Budapest 1882 Augusztus 7-dikán. Mohojon kedves katim kívánom az istentől hogy ezen pár sor írásom a legjőb egészségben találjon nekem hála az istenek jó egésésem van melhez hasonlóképen kívánok nekedis kedves katim. Szeretted kedves katim Bocásón meg hogy előb nem írhatam hozád a kihez szívem legjobban vonzódik kedves katim az egész életem bár bár mere járjak mindenütt kegyedel foglalkozom keblemben és keblem mint ha lázadás ito ezen állapotban volna folytonosan nyugtalan kedves Katim csak kegyed zabaditana meg kegyed gyengéd érzete nem találhatja tulzotaknak szavaimat el fogja hini hogy kegyed íranta foró szerelmem határtalan és hogy ezen igaz szerelmemben életem melynek egyedül kegyed boldogíthat engemet e földön mi ok nemes szívem meg ismertem az óta egészen más foglalmam vannak kérem tehát szeretted kedves katim feleljen akar-e megajándékozni szerelmével egyesülni velem éltém leg nagyobb boldogságával csak kegyeddel fogom fel találni kedves katim kezembem van letéve nyugtaltat Érzések között várom vagy leverő választot kedves katim holtig fero tisztelője Vince továbbá kedves katim tisztelek s csokol s kívánom az istentől sok jó és állandó egéséget

minyatoknak továbbá kedves Katim ha levelet megkapod asonnal választ írjál és így atrecáld hogy a magyar királyi korona őrség hez Buda pesten s ezel bezárom levelem és maradok holtig hü kedvesed D Vince.” (A név vörös tintával írva.)

Arverések. Delits Teréz 400 frtra becs. ingatl. szept. 27. Zombor. — Fischer Gallus 2507 frtra becsült ingatlanai augusztus 27. Ujvidéken.

Vasúti menetrend 1883. évi június hó 1-től.

Állomások		Szem. v.	Vegyes v.	Szem. v.
Zomborból Budapestig.				
Zombor indul		3.23	7.45	9.30
Militics		3.41	8.10	10.01
Bajmok		4.29	9.07	11.13
Szabadka érkezik		5.15	10.01	12.24
Szabadka indul		5.50	10.35	3.10
Kis-Körös érkezik		7.29	12.56	4.54
Kis-Körös indul		7.44	1.16	5.09
Budapest érkezik		11.00	6.00	8.22
Budapestről Zomborig.				
Budapest indul	Szem. v.	Szem. v.	Vegyes v.	
Kis-Körös érkezik	7.45	2.40	8.23	
Kis-Körös indul	10.45	5.43	1.15	
Szabadka érkezik	10.52	5.50	1.42	
Szabadka indul	12.34	7.30	4.53	
Bajmok	3.30	8.10	5.16	
Militics	5.00	9.06	6.35	
Zombor érkezik	6.15	9.44	7.25	
Zombor indul	6.39	10.01	7.45	
Gombosról Zomborig.				
Gombos indul	Vegyes v.	Vegyes v.	Vegyes v.	
Szóna	2.04	6.20	7.38	
Szt. Iván	2.29	6.40	8.06	
Zombor érkezik	2.44	7.00	8.36	
Zombor indul	3.09	7.30	9.15	
Zomborból Gombosig.				
Zombor indul	Vegyes v.	Vegyes v.	Vegyes v.	
Szt. Iván	10.15	8.05	7.31	
Szóna	10.41	8.40	8.12	
Gombos érkezik	10.57	9.03	8.38	
Gombos indul	11.11	9.19	8.57	
Szabadkáról Ujvidékig.				
Szabadka indul	Szem. v.	Vegyes v.		
Csantavér	1.00	5.40		
Topolya	1.32	6.22		
Kis-Hegyes	1.59	7.05		
Verbász-Kula indul	2.27	7.43		
O-Kér	2.52	8.26		
Kiszacs	3.17	8.58		
Ujvidék érkezik	3.38	9.28		
Ujvidék indul	4.05	10.00		
Ujvidékről Szabadkára.				
Ujvidék indul	Vegyes v.	Szem. v.		
Kiszacs	6.05	12.23		
O-Kér	6.35	12.45		
Verbász-Kula	7.22	1.12		
Kis-Hegyes	7.52	1.32		
Topolya	8.40	2.00		
Csantavér	9.13	2.24		
Szabadka érkezik	9.51	2.55		

Észrevétel: A kövören nyomott számok az éjjeli órákat jelzik esti 6 órától reggeli 6 óráig.

A személyszállító gőzösök menetrendje 1883. évi június hó 17-től kezdve további intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre: naponta 9 órakor este. Letele: Bezdánból Zimonyra: naponta 8 órakor reggel. Bezdánból Orsova- és Galacig: szerdán, pénteken és vasárnap 8 órakor reggel.

Zentán dr. Révay János orvos a szabadság szobrára 65 frt 50 krt gyűjtött.

Szabadkán a szent István napját ünnepélyesen készül megülni a polgárság. Előestéjén a városkerten népmulatság lesz, másnap a társas egyletek testületileg megjelennek az isteni tiszteleten; délben nagy bankett lesz.

Csonoplán Deák Andor és Bodonyi Lajos helybeliek mérköznek a jegyzőségért; az utóbbinak pártja azonban jelentékenyen kisebb, mint az első.

Iványi István, szabadkai tanár, a megyei történelmi társulat missionáriusi buzgalmu ügybarátja, 4 heti tanulmány útjáról gazdag adatgyűjteménnyel érkezett vissza. Halason Sziládi Aron a török idősok okmányait mutogatta meg neki. Kiváló előszeretettel és udvarias készséggel fogadták a bécsi hadügyminiszterium levéltárában az ott alkalmazott ezredesek és kapitányok. A Hofkriegsrath jegyzőkönyveit s aktáit 1686—1748-ig mind átbenézte s a megyékre vonatkozó adatokat kiszedte. A Kriegs-Archivban s a térkép-osztályban szintén sok érdekes holmit jegyzett össze. Bárcsak követnék elismerésre méltó szorgalmát mindazok, kiknek akármily kis mérvben erre módjuk és alkalmuk nyílik!

Zombor szab. kir. város tanácsa a magánhirdetmények megóvása érdekében szabályrendeletet alkotott, melynek szövege szept. 1-ig eshetőleg kifogások megtétele végett a főjegyzőnél olvasható.

A II. orsz. tanítótestületi képviselői közgyűlés előkészítő bizottsága Budapesten az országházban f. hó 4-én kezdte meg tanácskozását. Ezen tanácskozáson két albizottságot küldött ki, ezek egyikét a verificatio előmunkálatainak keresztülvitelével, másikat pedig a nagygyűlésen előadandó tételek kijelölésével bízta meg. Ez utóbbi bizottságnak megyei közs. tanítótestületünk képviselője: Czehe Győző is tagja volt. A hazai tanítóegyletek részéről a nagygyűlésen való tárgyalásra ajánlatot 264 tétel; ezek közül 252 tétel mellőztetett, 12 pedig tárgyalásra kitűzetett. Megyei közs. tanítótestületünk képviselőjének sikerült a nagygyűlésen tárgyalandó tételek közé a Bács-Bodrogh megyei közs. tanítótestület által ajánlott mindkét tételt felvettetni, ezek egyikének és pedig a hanyag is koláztatásra vonatkozóznak, előadójaul Czehe Győző választott meg. — Reméljük, hogy ezen kérdést, melynek beható megvitatását már a községi tanító-egylet idei nagygyűlése is megánya vetette, jelentőségéhez méltóan és eredményeiben praktikusán fogja megoldani. A megyei tanító testületnek pedig, a kivított szép szellemi eredményekhez szívünköl gratulálunk. Mert ahol 264 jelölés közül csak 12 fogadtatik el, ott nagy a szigor; s ahol 2 ajánlat közül itt mindakettő elfogadtatik, ott sokoldalú tapintat,

korszerű válogatás és alapos szakértelem dicsérőn magát.

Irodalom.

Előfizetési felhívás. „Az élet könyve” című munkára. Megjelenik 1883-ik év szeptember hó 1-én 1/8 ivnyi nagyságu füzetekben. Előfizetési ára közönséges nyomdai papíron, füzetenkint — 20 és; finomabb minster papíron füzetenkint — 25 kr. (Bolti ára magasabb lenend.) Visszaemlékezve Karvasy Agoston volt tanáromnak, a javak fogalmáról mondott ez szavaira: „Az emberi javak, azon alakban, melyben a természet azokat nyújtja, — még nem használhatók, — mely okból az embernek azokat, saját szükségleteihez képest kell átalakítania” — mely alapigazság ép úgy áll az ész terményeire, mint az anyagi javakra; — ezen elvet vezérnőn követve elhatározm, hogy a világ leg-hirnevesebb írói munkáinak olvasásakor, mind azon mondatokat, a melyeknek ismerete az ember létezésének célja: a jólét, illetve boldogsága elérhetésére nélkülözhetetlenül szükségesek, — de a melyek itt, ott igen elszórtan, vagy tán némely helyeken két értelmeileg találhatók fel, — éveken keresztül összegyűjtem és azokat az ember physical és spichikai szükségletei szerint, két külön rendszerbe, feldolgozva külön, külön osztályokba osszam be, s mindezek után az egész gyűjteményt „Az élet könyve” címe alatt, Nagy méltóságú Dr. Pauler Tivadar igazságügyminister urnak, mint volt tanáromnak kegyeletébe felajánlva s annak revizióján átmenve, — egy teljes munkában kiadom, — miáltal egyrészt, midőn honfiamat megkímélni hittem, azon sok időtől de főleg a sok pénzkiadásoktól, melyeket igényelnek azon könyvek és tudományos iratok megszerzése és átolvasása, melyekből e munkám anyagát éveken keresztül összegyűjtöttem — mint méh virágból a szimmet; más részt pedig, a korunkban annyira divatba jött regények és beszélek olvasásától, — melyek nagyobb részt, a sok esalékként használt jutalom és igérvény képeik felajánlásával, hogy a gyermeket igazán nevének nevezzük, inkább csak szerzőket juttatják mielőbb anyagi segélyhez, s csak olykor, olykor szolgálnak olvasóik mulattatására — a t. olvasó közönség figyelmét elvonni iparkodtam, — addig a jelen munkám, — mely Karvasy szentint is kizárólag mondható az ember szellemi léte: nélkülözhetlen javainak — szerkesztésével, az általam főcélul kitiizott közintelligentiát s az ezzel kapcsolatos közjólétet hittem, minél könnyebben kedves hazám föld és kézműiparos lakosai között is, minél magasabb fokra emelhetni, — mi a legszebb hazafiai kötelesség, annál is inkább honom minden fiának, mivel: „Biztos jövője, csak azon nemzetnek van korunkban, mely az általános műveltség színvonalára törekszik jutni és azon haladni” — mondja Deák Ferenc. E mű csinos 1/8-ivnyi nagyságu kiadásban, mintegy 14—16 ivnyi terjedelemben, három ivre terjedő füzetekben, jó minőségű nyomdai papíron fog f. évi szeptember hó 1-én megjelenni, a mikoron az előfizetőknek a példányok megfognak kiadtni. Az előfizetési pénzek Pertits Simon nyomdász Urhoz Szabadkára, — bérmentve küldendők. De előfizetni postai utalvánnyal is, — mely 5 krért minden postai hivatalnál kapható. Szabadkán, 1883. évi aug hó 1-én. Nagy József, szerkesztő. (Reméljük, hogy a fordítandó arany mondatok nem ilyen nyakatekert irányban fognak megjelenni Mert ilyen stílus a legszebb gondolatokat is tönkreteszti.)

A „Gazd. Egylet” közleményei.

Az aratásról.

0-Kanizsa, augusztus 6. A hordás befejeztetvén, serényen folyik a cséplés, amire az időjárás igen kedvező, az elért eredmény buzából átlag 8 métermázsát arattunk 2200 □ öles lánconként, zabból pedig 12—13, árpából 10—11 métermázsát, a tengeri igen szépen áll. Új buza már hozott piacunkra, minősége igen különböző 72—76 kilogramm között váltakozik ennek folytán az árak is igen különbözők s 9—10 frt között ingadoznak, tengeri 5 frt 70 kr métermázsánként.

A rüh és annak kiirtása a juhoknál.

A rüh vagy másnéven kosz, igen veszedelmes el-lensége a juhoknak s egy kis élősd, a juh atka (Der matocoptes ovis) által okozatik, mely a bőr alá véren magát, az állat vérével táplálkozik, gyorsan szaporodik s a juh bőre alatt egész meneteket fúr, melyek által a juh bőre kisebesedik, a gyapju növekedés ezáltal akadályoztatik, sőt egyáltalában a juh egész testében hátramarad, miután a testének fentartására szükséges tápnedvek ezen élősdiek által szivatnak el. — A rüh igen veszélyes egy nyájnál azon okból, mert egyik birkáról az atka a másikra vándorol, főleg miután a rühes birkák igen szeretnek, illetőleg kénytelenek társaikhoz dörgölözni.

Sok régi juhász azt hiszi még ma is, miszerint ezen baj egy betegség, amely nem is élősdiek által idéztetnék elő s ezért aztán az öreg juhászok bedörzölések által igyekeznek a juhoknál a veszélyes bajt kiirtani — hogy ez mily kevés sikerrel történik — azt ugy hisszük mindnyájan tudjuk.

Jó szolgálatot vélünk tehát tenni gazdáinknak, ha a rüh alapos kiirtásának módjával őket megismertetjük.

Miután a baj biztosan a rühatkától származik s ettől függ: ez okból mindenekelőtt ezen atkákat kell megölnünk a juh bőrén s ezt nem az ugynevezett dörzölési kúra, hanem rendszeres fűrösztési eljárás által érhetjük el, mert bár nem tagadhatjuk azt, hogy a bedörzölés által az atkák elszaporodásának hatalmas gát vetettik; még sem lehet ezen eljárással a bajt gyökeresen kiirtani, mert ha egy egyetlen élő atka-példány valamely állaton megmenekszik, ugy pár hónap alatt ezen egy állatka annyira elszaporodik, miszerint juhászaink újra elővehetik a bedörzölést.

Az általunk ajánlandó fűrösztési eljárás akként történik, hogy a birkákat mindjárt a nyírás után megfűrösztjük, és pedig nemcsak azokat, a melyeknek a rühes állapotot könnyen felismerhetjük, hanem ki kell terjeszkednie a fűrösztésnek a gyanus juhokra is — tehát leghelyesebben: az egész nyájra.

A fűrösztést a rühes birkákra ugy készítjük,

meleglatogatván, hozzánk gőzhajón 10 órakor érkezett le a megyei főispán úrral; hol ő méltóságait a város elöljáróságára, képviselő testületre, vallás és nemzetiség-különbőség nélkül egyetnek, társulatok, a nép-szokása a legünnepélyesebben, őszinte tisztelettel és szeretettel fogadta. Rövid üdvözlés-kifejezés után fényes banderium, díszes fogatok, a nagyszámú lakosság kíséretében, csinosan felállított két diadalkapun át vonult be a város belterére, hol K. előnyösen ismert régi községbeli szónok, ő méltóságát éppen a templomból kijött összes választó közönségnek bemutatván: bizalommal felkérte köztisztviselői álló követünket, az ország-házban két év alatt hozott üdvös határozatok rövid eszterelésére. Mire az ünnepelt jeles férfiú, a nemzet javára alkotott és szentesített törvényeinkből tiszta, csengő hangon, örömmel hozott fel néhányat; nevezetesen a tudomány, a művészet, a közgazdaság, a nemzeti műveltség és jólét előmozdítására, melyek a belélet- vagy a külpolitikára vonatkoznak, a nemzetiségekkel szoros viszonylatban állanak. A tartalomdús előadást, az értelmes szép beszédet sokszoros „Éljen”-kiáltások szakították félbe; melynek végeztével a közalkosság, a r. k. plébános vezetése mellett (hisz egyéb vallásfelekezeti papság látható sem volt) felszólítás nélkül, hogy ne mondjuk ellenére, sietett tisztelettel, szeretettel, bizalmat kifejezni ő méltóságainak. Az ünnepély ily egyöntetű magasztosságát követte egy 120 terítékű közös-ebéd; minthogy annyi teríték sem volt elég, segített azon az ügyes, szolgálótraktusz-vendéglős, a ki a topolyai jól szervezett zenészek közreműködése mellett tisztességesen elégitette ki az alig remélt, nagyobb számmal itt jelentkezett vendégeit. E kicsiny dolgok után nyomban következtek a nagyobbak, t. i. a politikai, a társadalmi, a magán életben egyaránt kitűnő követünkre a szép felköszöntések; kiből a jelesebb szónokok szerint — honszeretetével a józan belátás, a nemes mérséklet, igazi államférfiúi bölcsesség összpontosult. A megyei kedvelt főispán ő méltóságára emelt felköszöntés sokszorosán visszhangra talált. A községre, Poppovits Dusan tiszt. m. főjegyzőre, a szolgabíróra, a község bírójára, a jegyzőkre mondott pohárköszöntések szintén érdekesek s feleltetők valának.

A magas vendégek teljes megelégedettséggel délután 5 órakor távoztak a szomszédközségbe Moholra, fényes küldöttség kíséretében. Este a nagyreményű fiataliság tánevigalmat rendezett; a felette jól sikerült mulatságban úgy mint közebbében, — egy-kettőnek kivételével — a zsidóság részt nem vett. Ezzel véget ért a magasztos ünnep, példás egyetértéssel. A derék község így becsülte meg magát. Emléke sokáig fennmarad.

Erdők.

Adatok Zombor sz. kir. város történetéhez.

Donoszlovits Vilmosról.

I. A város nevének eredetéről.

A mohácsi vész előtti időkből okmányilag nagyon keveset szólhatunk Zomborról, bár kétségtelen, hogy a közönséges falvak közé nem tartozott.

A város nevének eredetéről Szlatkovits — ki 1790 körül élt s a város első plébánosa volt — azt írja, hogy általában minden magyar előtt ismeretes dolog, hogy Zombor, Gyula scythia fejedelem és vezérnek egy apától származott testvére volt és így senki sem fogja tagadhatni, hogy ez (Zombor) ezen fekvésénél kellemes és termékeny földet Zombornak, valamint ennek fivére Békés megyében a Gyula földet az ő nevével nevezte el.

Azután így folytatja: „Vannak olyanok, a kik azt állítják, hogy ezen hely a mohácsi vész előtt Zombor-Szt.-Mihálynak nevezetett és ezt avval erősítik, hogy Baja uradalom, mely most fenséges gyaraki Grassalkovics birtoka, valamikor gróf Czobor család birtokához tartozott és hogy ezen uradalom Zombor határáig pusztá volt, majd a gákovai pusztá közé esett és ezen helyen létezett Zombor városa és az egész város a Czobor családé volt, nemesak okmányilag kimutatható, de a névnek analogiájából is gyanítható.

Zombor vagy Czobor Szt.-Mihályra vonatkozólag Dudás Ödön azt írja, hogy valamikor Zombortól nyugatra esett, Monostorszeg határában, mellette feküdt a Szt. Keresztől címzett apátság. Ezen apátságra vonatkozólag Kollonich műve említi, hogy 1292-ben ott lakott eremitának István nevű perjelük volt (Századok 1871. V. füzet pag. 27.) Különben a Szt. Keresztől címzett apátság fekvését lásd a kalocsai egyházmegye által kiadott Schematismusokban.

De Czobor-Szt.-Mihály nem feküdt Monostorszeg határában — hanem Bács-Almás határában, hol a döméseknek templomuk és zárdájuk volt a Boldogs. Szűz tiszteletére. Alapítva lett pedig 1481-ben Czobor János, Márton és Imre testvérek buzgólkodása folytán. (Rupp J. Magy. orsz. helyrajz története III. kötet)

Almás pedig — melynek határában Czobor Szt.-Mihály feküdt — oly távol esik Zombortól, hogy el nem fogadhatjuk Szlatkovits azon állítását, hogy Zombor hajdan Zombor v. Czobor-Szt.-Mihálynak nevezetett. Egyébiránt is 1481-ben, midőn a dömések zárdája alapítva lett, Zombor már mint Bodrogh vármegyei helység jelen helyén fennállott Zombor név alatt, és hogy a döméseknek itt Zomborban zárdájuk lett volna, egy okmányban sem találjuk nyomát.

De maga Szlatkovits is ezen állításában mennyire kételkedik, kitűnik midőn mondja: „valóban ezen gyanúra vonatkozólag sem a városi, sem a megyei levéltárban nincs irrott okmány, ha csak talán nincsen Bánáthban vagy Erdélyben, hol Zombor vezér meghalt vagy Galiciában, a hol Zombor nevű helyek léteznek.”

Sokan Zumbur Lehel fiától származtatják a város nevet — de ez csak pusztá kombinatio — a név analogiájából való következtetés.

Régi térképeken Zombor helyének megfelelőleg Zurobara helység található feljegyezve. — Tekintve a város fekvését, nem lehetetlen, hogy régen egy nagyobb víz mellett fekvő és cura = leány, és bara = víz összetételéből származott Zurobara helység nevéből lett a mai Zombor elnevezés.

II. A város régi fekvéséről.

Rége óta a város nagy határral bírt — vagy 5 óra

járás hosszú éjszaka-déli irányban, szélessége valamivel kevesebb. Határa 42,000 holdból állt a 2000 □ öllel.

Maga a tulajdonképeni város egy óra járásnyi hosszú és nem is keskenyebb — a melybe négy felől volt a bejárat, mely annál kellemesebb volt, mivel a széles országutakat minden bejáratnál szőlők vetek körül. Szlatkovics írja, hogy a város, mivel alant fekszik, így a záporosóknak és a síkságra lefolyó vizeknek ki van téve; — a mely hibát ellensúlyozza az, hogy a vizet a városon kívül a szőlőket mosó moszongába lehet vezetni úgy, hogy néhány óra mulva a városban a gyalogút felszikkad.

A tulajdonképeni város a jelenlegi belvárosból állott, mely be volt kerítve, illetve mély és széles árokkal körülvéve, melyen keresztül fahidak és pallók vezettek. Az árok nyomai maig is láthatók.

Legközelebbi szomszéd község Nemes-Militics a teleszka tövében, melynek teteje, mérnökök állítása szerint, nem fekszik alantabb, mint a szomszéd Baranya megyéből átlátszó Harsány hegye — a tenger színétől számítva.

E községet régóta nemes magyarok és bunyevácok lakják. II. Ferenc király ezen egész birtokot örökségi és patronatusi joggal egyes vérokonyságban álló családoknak adományozta 1803. dec. 9. én. Ezen családok voltak: Czintula, Piukovits, Alaga, Hajnal, Pál, Zorád, Berko, Ivanics, Kotsis, Litvay, Mátyus, Dózsa, Nagy, Horváth, Odry, Molnár, Baghy, Csernus, Kanyó, Kúnzabó, Latzkó, Alföldy, Burza, Körmöndy, Radics, Baraszevic, Klinovszky, Markovics, Knézy, Vidákovics, Ivankovics, Kaity, Vujevics, Bajtsy, Tár és Mandics.

Zombor környékén feküdtek a maig is fennálló községeken kívül a következő elpusztult helységek: éjszaknyugatra a bodrogh-monostori apátság Bodrogh várával, éjszakra Tepermez, keletre Udvard, nyugatra Papi.

A város délkeleti oldalán az ugynevezett gradinai pusztán több domb látható, melyek eredetét emberi kéz művének tulajdonították már a régiek. Midőn ezen gradinai pusztán át a Ferenc-esatorna ásatott, csodálatos nagyságú emberi csontokat találtak, melyekről nem tudni, vajjon keresztény vagy török ember maradványai-e?

Feltűnő néhai nemes Putnik István volt praediu máno levő nagy domb, melyet török tábor maradványának mondanak; — azonkívül a várostól nyugatra a elisa nevű domb, mely kétségtelenül egy volt templom vagy kápolna helyét jelzi.

A város fekvését és külsejét „A török uralom alatt” című fejezetben fogjuk részletesebben tárgyalni.

(Folyt. köv.)

Búcsú fanuló-farsaimtól.

Horgonyt vetettünk végre, régi társak!
Hogy újra szálljon a vitorla-rúd!
Engedjétek, hogy most mindent kitárjak,
Mi telkemen van, edest, szomorú!
Majd elborulok, de csak pillanatra,
Majd felderülök, ánde végtelen!
Légy üdvöz, oh verőfényes szabadság!
Ragogyj reánk örökre, fényesen!

Nyolc évig omlott rólunk a verejték,
Nyolc évig izzadt zsenge homlokunk!
Az égiek oly irigyhedve rejték
A hajnalt, melyre egykor virradunk!
Mégvirradott immár, a melyet annyi
Hju kebel imárva rége eseng:
Légy üdvöz, oh verőfényes szabadság!
Ragogyj reánk, örökre, fényesen!

„Gyámoltalan” szállt síkra még a gyermek,
Hogy tűrni tudjon munkát, gondolat!
Mert hajh! a lét örvényi elserpernek,
Ha a sík tenger edzettel fogad!
És most megérve, vértezett kebellet
Küzdünk viharzó nappal, éjfelen!
Légy üdvöz, oh verőfényes szabadság!
Ragogyj reánk örökre fényesen!

Ugy elszorúl szívem, könny ül szememre,
Ha vissza-visszatér a búcsú-est!
Cseng a pohár, sár a nyiretjű zengve...
A képzelt mindent élembe fest!
Vtőszor ott tapadt az ajk ajakra,
Kebel kebelre ott dől kéjresen!
Légy üdvöz, oh verőfényes szab dsaj!
Ragogyj reánk örökre, fényesen!

Oh millióitól áldott szó, S.abadság!
Milyen varázshatalmad van neked!
Tündöklobbnék a nap izzó aranyja,
Szárabb hélnék lajzuk az eget!
Mint vándorok az első delitábor,
Hajj elmerengünk hosszan hűpeden!
Légy üdvöz, oh verőfényes szabadság!
Ragogyj reánk örökre, fényesen.

Mit hallok? A válás harangja kondul,
Atjárja kinosan szívem, velőm!
A szó elfűl a fojtó fájdalomtól,
Hallgatni, szólni: melyik leverőbb?
Oh sok, sok az, ha mondhatok csak ennyit,

„Csak ezt: Isten veled, hát, édesem?”

Bármerre jársz, szabadság és szerencse

Ragogyj rád örökre, fényesen!

Völgyi Gusztáv.

EPRESZET ÉS SELYMÉSZET.

Reflexziók az illusztrált eperfacikkokra.

Pista, Sanyi, gyertek velem eprézni. Legyünk gyerekek újra. Hozzuk vissza legalább is emlékeztünkbe azt a boldog korszakot, mikor az epreket még finom csemegének tekintettük, mikor gyomrunk még nem volt a francia szakácstudomány által annyira megromtva, mint most van, hogy még a podlufka sem ízlik már.

Megkíméllek minden fáradságtól. Én majd rázom, csak szedjétek. Hanem milyent szerettek leginkább, fehérét, feketét, vagy fakót? — Ugy e feketét ne rázzak? Hátha valami delnő is közénk talál vetődni, és eper-ajka (értem itt a földiepreket) meg fehér kacsói epresek lesznek!

Az eperfa a gyermekek fája. Az alma-, körte- és barackfa terméséből kikapják a porciót, de az eperfa szabadon mászkálhatnak, s azért mintegy jogot formálnak hozzá. Azon meggyőződésben élnek, hogy e fát az emberek első sorban az ő kedvükért ültetik s már korán reggel meglepik, ütik, rázzák, dobálják, míg csak találnak rajta érettet. A mit el nem fogyasztanak ők, folszedik többi eprész-társaik: a malacok és libák. Az emberek pedig épülnék a gyerek elevevényén, boldogságán, és elmondják mily jó világ volt akkor, mikor az ő igényeik sem terjedtek az eperfa ágain túl.

Csak ritkán találkozik oly pogány ember, mint a mi egykori szomszédunk volt. Ez a világért se engedte volna meg, hogy a háza előtt álló fára valaki fölmenjen. Ott örökdött éjjel nappal, mintha csak arany almák teremtek volna fáján. Oly bizalmatlan volt a gyereknép iránt, hogy a közeledőre már messziről rákiáltott: „Nem szabad!” Hej pedig de sokszor lestük a jó alkalmat. Egyszer kivesztettük, hogy az öreg nincs otthon. Nosza, föl a fára. Volt jó világ. Kivettük a vámot emberül A fa adta bőven. Még mondtam is magamban: no vév fősvény, ha tudnád, hogy a fadát kopasztom: megütne a guta. Szinte elmélyedtem ezen ájtatos gondolatokban, midőn a pajtás vészajtó sivalkodása megértette velem, hogy kutyva van a kertben: az öreg sárkány szétgrasztotta őket egy szálíg. Jankó, te is le a fáról s inalj! Igen ám, csak hogy mire én oda értem, a honnét a leugrás már nem veszélyes, a vén bűnös a vastag bambusz-náddal olyanokat húzott a hátam és derekam tolytatására, hogy majd az ördög vitt el tőle. Talán még a szívem is az ütlegezett helyre szállt, oly közelről érezte a bot súlyát. — „Adta fattya! lát így kell a fa ágait törödni?” kiáltott utánam. Pedig Isten látja lelkemet, egyetlen egy ágat se törtem le. De hisz nem is birtam volna, mert a féltett fa legvékonyabb karja is oly erős volt, hogy nem csak engem, hanem olyan ágra valót, mint ő, háromat is meg bírt volna. — Azt ugyan sohse hittem egész akkorig, hogy az eperfa keserű gyümölcsöt is teremhet. De ezt csak egyszer tapasztaltam.

Igaz ugyan, hogy az eperből a gyerek, malac és liba fogyaszt el legtöbbet, de azért nem megvetendő gyümölcs az. Az elmondandókból látni fogja bárki is, hogy biz azt az urak is megeszik.

Valahol a Duna mentében élt, s ha meg nem halt, most is él, egy főtisztelendő úr. Igen jámbor, jó természetű, barátságos, leereszkedő úri ember, s népének valódi atyja volt; de ezen jó tulajdonok mellett volt egy, nem éppen kis hibája. És ez az volt, hogy nem járt soha gazdasági akadémiába. Jóllehet vetéseit a jég soha el nem verte, se föl nem gyújtották, se rossz termés ellen nem panaszkodhatott, még se mehetett semmire, mert szeszizója természetét jó korán ápril, május hóban lábón szokta eladni a paksi zsidóknak 1/2 vagy 1/3 áron. Ilyenkor aztán, míg a pénzben tartott, lakodalom volt a háznál mindennap: még a kutyája sem ette meg este a délről maradt peccenyét s a folyosó földje is drága bortól ázott el. De ezen farsangi boldogság csak ideig-óráig tartott s követte a szigorú bűjt. Kezdetben a spenót, krumpli, saláta csak járta; de később az is elfogyott a kertből. A kutyá, macska eldögölt, a szakácsné elszökött, — csak a főtiszt. úr maradt hű a házhoz. Nagy volt a hiba. Reggelire se kávé, se szalonna, se egyéb a száraz kenyéren kívül. De ő rajta csak ki nem fog se szükség, se inség, se szegénység. Szeg egy karaj kenyéret s uccu föl az eperfára kávézni. Hasonlóképen cselekedett délben, este, valamint a következő napokban s mindannyiszor sikerült neki. Kitarította a derék eperfa reggelivel, ebéddel és vacsorával szépen, míg a jobb sors el nem üzte házatól az inséget. És ez így ment minden évben, mert hát nem jártatták őt gazdasági iskolába.

Az egyszeri kántornét meg az Isten rettentő finyas gyomru férjrel és gyermekekkel áldotta meg, kiknek a legfinomabb készületű eledelnek sem ízlettek. A férj Sándor volt. Nevenapját márc. 18. szokta ünnepelni. Más ember ilyenkor még kívánságból se látott kirántott csirkét, az ő családja meg már meg is ünta: nem eheite. Antalnap környéken már vén volt a liba, s Péter Pálkor már az idej pulykának nem volt becsülete: szóval a derék család valamennyi tagja valószínűs gurmán volt. Csak úgy nézett ki az éhség, par-don! az étvágytalanság mindegyikből. Hanem mikor eljött az eper-érés boldog korszaka, akkor bezzeg volt étvágya mindnyájuknak, jaj volt az eperfának. Reggel, mikor fölbredtek, az apró kántorok és kántornők nyűzsögek a fa alatt, egyik a kalapját, másik a szoknyáját tartotta, hogy egy áldott szem belepotyanjon. Végre megkönyörült rajtuk az apa s elhozván a nagy dorongot, kezdte döngötni a szegény fát, mire az öröme oly harsány zaja hangzott föl, mintha csak a tiszta eszlári zsinagógában sakterváltási próba lett volna. Délben az étvágy sokkal nagyobb volt, este pedig a legmagasabb fokot érte el, úgy, hogy az apró orgona sípok folyton szóltak, hogy az öreg bögöt megindítsák.

Uram, Istenem, mily nagy a te bölcseséged, kiterjesztet kezeidet és betöltesz minden állatot áldá-

soddal! Már most mondja meg akárki: mi lett volna abból a finyás gyomrú kántorsaládból, ha te eperfát nem teremtett volna? Oh bizonyára mindnyájan elvesznek a kirántott csirke, vén liba és gyöngye pulyka pecsenyétől, mint Mózes népe a pusztában a fűrjektől, ha te eperet nem rendelsz számukra.

Igen sok helyütt ezen kedves gyümölcsből lekvárt főznek, mely a málna-szőrpnél ugyan hátrább áll egy lépéssel, de a kulimásznál meg valamivel jobb. Magam is izleltem és meglehetősen találtam, olyan-nak, mint a milyen lehet a jól megsűrűsödött tinta.

Az apatini németek és monostorszeghi sokaok pálinkát égetnek az eperből. Azt tartom bort is lehetne belőle csinálni, hanem a megivására valami vállalkozó anglust kellene prokurálni.

A bizony! Hasznos dolog az eper: eledel, gyógyszer, delikatesz, ital kikerül belőle. Hát még a fája! És még inkább a levele. Ki nem tudná mily hasznos és szükséges dolog a selyembogár tenyésztéshez az eperlevél? Ez a nemes állatnak kizárólagos eledele.

És ki nem tudná mily hasznos hajt a selyembogár az országra nézve? Vagy senki sem tudja? Hát tessék figyelni, majd el mondom.

Egy igen tisztelt uri egyént ismerem, ki az új eszmékne: hatalmas pártfogója és még hatalmasabb terjesztője. Mikor néhány évvel ez előtt divattá akarták tenni hazánkban a selyemtermelést, a nevezett buzgó uri egyén az új eszme előharcosa kívánván lenni: házában minden nélkülözhető helyiséget selyembogár tanyának rendeztetett be. Volt kukac anyyi, hogy csak úgy hemzsegett. Az eperleveleken oly ro-pogást vittek véghez, mint a disznók a hizlalóban a kukoricán. Uri koszt, kvártély és ellátás mellett jól érezték magukat a gyönyörű jószágok, gyarapodtak szépen, némelyikük beillett volna holmi vékonyabb ki-adású frankfurter-nek. Eljött a fizetés ideje és a meg-becsült vendégek aranyértékű selyemmel kedveskedtek. A tisztelt házigazda az emlékül nyert selymet meg-fonatta, megszövelte, megszabatta s megvarratta. Lett belőle egy „Bácska“ színű pantalló és egy mellény, mely két db cakumpakostól éppen 80 o. é firtba került. Egy kicsit ugyan drága, de hát nem mindennapi dolog ám a sárgás színű selyem pantalló és mellény! Azon-kivül a dícsőség, hogy az anyag saját termelése, egé-szen ingyen van.

Egy másik ismerősöm szintén szerencsét próbált a selyemhernyóval. Lett is neki szépen. Igaz ugyan, hogy a famászásban két öltözet ruhát tett tönkre s a közelben levő eperfák csaknem mind elpusztultak a megkopasztatás következtében; de lett is belőle haszna szépen. Az eladott gubókért 13 frt 17 krt kapott Szeg-szárdon s így az uti költség 45 kr. híján csaknem egé-szen fődözve volt. Szép haszon biz az! Az illető azzal vigasztalta magát, hogy: áldozatot hozott a hazának. Bravo!

Legjobb volna, ha nálunk is úgy lehetne tenni, mint Olaszországban, hogy a kikelt selyem-férgeket föleresztenék az eperfákra engednek legelni kedvökre, nyár végén pedig úgy szednék le a gubókat, — mint az érett aszaló-szilvát. Csakhogy nálunk az eper-fákon tudomásom szerint egyetlen egy, az emberiség életfájáról lerázott hernyófaj, a handwerksbursch élő-dik veszély nélkül, ez pedig selymet nem produkál.

Hát mit mondasz, kedves olvasó, ezen eper-sze-nekhez? Izlett-e, nem-e, azt te tudod; de hogy a gyom-rodát nem terhelte meg, azt én is tudom.

Érd.

Szerkesztői üzenet.

Faragó Ferenc, topolyai néptantó, az ellene emelt vádakra (L. Bácska jul. 31 sz.) vonatkozólag terjedelmes levélben felel s abban részletesen cáfolgatja az ellene emelt vádakat; névszerint elsorolja a legeslegprivátibb házi s családi viszonyait, részletesen értekezik oly tényekről, melyeket kinyomati nem lehet stb. Minthogy ő — állítása szerint — alaptalanul van azon képtelen vádakkal illetve, a védekezésre jogot és teret is kell számára engednünk; de miután a saját pe-reben ki sem lehet bíró, mi megvárjuk, míg plébános s iskolászeki elnöke — ki szerinte nincs otthon — hazatér s ha az, az ottani ta-itóli karral egyetemben a felhozott vádakat rágalomnak fogja kijelenteni, akkor őt bizonyára minden tisztességtudó ember rehabilitálnak fogja elismerni. Már most is különösképp találjuk, hogy az a hét féle iskolai forum mind nincs ilyenkor otthon, a kiket a vád szégyene szintén érint. Hiszen ha az isk. elnök elutazott, azért még az iskolászek nem osztottán fel s így az elnök-helyettes is megtarthatta az érdemben az ülést.

Eladdig önvédelmének már csak azért sem adhatunk helyet mert bizonyosabb, mint a kétszer kettő, hogy ellenfele még keményeb-ben fog reá kifakadni.

NYILTTÉR.)

Bucsi.

Távirat útján kapott indulási parancs folytán ismerőseinktől személyesen el nem búcsúzhatván ez uton mondunk nekik szíves „Isten hozzád“ ot.

Zomborban, 1883. évi augusztus hó 7-én.

A 23. számú gyalogezred 4-ik zászlóaljának tisztikara.

Jónás S. „regrutta pékiparos úrnak“ a „Bácska“ 46. számában megjelent nyilttéri nyilatkozatára, mely szemtelenséggel határos aljassággal szórja replikájában alulírottakra a gúnyos szavakat, bár a kapitányi hivatal őt felmenté, csak annyit válaszolunk, hogy az ő pressió alatt levő tanui, kik kenyerük lehető elvesztése miatt nem mertek nyíltan beszélni, a latba sem mit sem nyomnak, sőt ellenkezőleg tekintetbe sem vehetők.

Hogy mire használta J. S. a penészes tésztát az a „részhajlatlan tisztán látni akaró olvasó előtt“ világos, ha meggondolja, hogy az a fennevezett úr pincéjében heteken át feküdt.

Ugy látszik azonban, hogy J. S. úrnak tyúkszeme mére hágtak, különben oly gúnyos és piszkos (mint pl. deresszakállú) s az ő jellemét nem éppen kedvező színben feltüntető szitkokat nem szórt volna.

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Alulírottak pedig arra kérjük a t. c. közönséget, hogy azon mendemonda, mintha a pékek tésztáját a pecér vitte volna ki, teljesen alaptalan, a mennyiben az csak is J. S. „regrutta pékiparos“ úr tésztájával történt, mint a kapitányi hivatal felmentő ítéletében is olvassuk az penészes romlott szagú s így az egészségre ártalmas volt.

Egyszersmind kijelentjük, hogy esetleges és a tal-mudból merített gúnyos piszkolódásait J. S. urnak teljesen ignoráljuk.

Zombor, 1883. évi augusztus hó 8 án.

Mayer Károly,
Honnél József,
Sebő Mihály,
Hovinszky Ádám.

SALVATOR
első rangú vasmentes savanyúvíz,
lithium és bornátriumban gazdag forrás, orvosi tekin-télyek által a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve; — kiváló szer a köszvény-, hólyag- és vese-bajoknál. Borral használva igen kellemes üdítő-ital.
Kapható ásványvíz-kereskedésekben s legtöbb gyógyszertárban.
20-14 Salvator-forrás-igazgatóság Eperjessen.
Budapestben főraktár **EDESKUTY L.** urnál

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVAN LAJOS.
Lapnyilajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

365 L. sz.

tk. 1883.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori kereskedelmi és iparbank végrehajtónak Spitzer Ignác végrehajtást szenvedő elleni 1500 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő Zombor szab. kir. város határában fekvő, a zombori 1253. számú telekjegyzőkönyvben Spitzer Ignác nevében álló A. + I sor (3751-3753.) hr. 136. ö. i számú ház és 347^{1/2} ölnyi beltelekre nézve utó-ajánlat folytán az újabb árverést 1215 frt 56 krtban ajánlott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi augusztus hó 30-ik nap-ján délelőtt 10 óraker telekkönyvi hatóság illetve a kiküldött hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el-adatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár-nak 10 % át, készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazság-ügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1883. évi május hó 25. napján a zombori kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál.

Gartner Ferenc,

Hoffmann,

kir. törvényszéki elnök helyett.

kir. törvényszéki jegyző.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél, gége bajoknál,
gyomor-és hólyag hurtnál.
EDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

1059 szám.

Hirdetmény.

Parabuty község előljárósága által ezennel közhírré tétetik, miszerint Parabuty község határában a községi volt urbéri földbirtokosok tulajdonát képező 8108. kat. holdnyi területen, az 1883. évi XX. t. c. értelmében gyakorolható vadászat jogi hat egymásután következő évekre azaz: 1883. évi augusztus hó 15-től kezdve — 1889. évi augusztus hó 15-ig terjedő időszakra, — folyó 1883. évi augusztus hó 15-én délután 3^{1/2} óraker Parabuty község házánál tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszon-bérbe fog adatni. Az árverési feltételek a köz-ségi irodában mindenki által megtekinthetők.
Parabuty, 1883. augusztus hó 5-én.

A községi előljáróság.

2-1

Zombor 1883 Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

2092. szám.

ex. 1883.

Árverési hirdetmény.

Ózstapár község területén a vadászati-jog 11770 cat. holdnyi vadászterületen az 1883. évi XX. t. c. 2. és 3. §-ainak figyelembe vételével 6 egymásután következő évre folyó évi augusz-tus hó 19-én d. u. 4 óraker Ózstapár község-házánál nyilvános árverés útján, legtöbbet ígérő-nek bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 180 frt o. é.

A szerződési feltételek alulírott előljáróság-nál a szokásos hivatalos órákban megtekinthe-tők, valamint szabályszerűen kiállított 10 % tóli bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok az árverés előtti napokban elfogadtnak.

Kelt Ózstapáron, 1883. évi augusztus 5-én.

Brezsovsky Vazul, 3-2 Stankovits Lázár,
jegyző. bíró

Házeladás.

A zombori Erzsébet-körút és Rókus-utca (halotti utca) sarkán 44-ik számú ház, szabad kézből eladó. Bővebb értesítést ad

Eirich László,

3-2

háztulajdonos.

Pályázati hirdetés.

Szántova községének (Bács vm.) rom. kath. népiskolájában egy tanítónői állomás megürül-vén, arra augusztus 23-ig pályázat nyitattik. Jö-vedelme: 400 frt készpénz; ismétlő iskolások oktatásáért 25 frt; egy szobából, kamarából és konyhából álló lakás. A megválasztandó tani-tónőtől kivátnatik a dalmát és magyar nyelvek-ben tökéletes jártasság, továbbá, hogy nőtanon-cait a női kézimunkákban kellőképp oktassa és állomását szeptember 1-jével elfoglalja A szá-bályszerűleg felszerelt folyamodványok, a szán-tovai rom. kath. iskolaszékre címezve, főt. Láng Márton esperes-plébános urhoz Csataaljára (Bács vm.) küldendők.

Szántován, 1883. évi július hó 31-én.

Grün Xaver Ferenc,

2-2

plébános.

Egy sarokház

Hódsághon, igen szép helyen, al-kalmas mindennemű üzlet számára, olcsón s elfogadható föltételek mel-lett eladó.

3-3

Közelebbi értesítést nyujtanak a tulajdonosok Eckert Pál Zom-borban, Eckert Ferenc Szabad-kán és Eckert Minaly Hódsághon.

259. sz.

1883.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az apatini tek. kir. járásbíróóság 1695. számú végzése által a kalocsai érsekmegyei hatóság végrehajtató javára Veisz Mihály volt apatini plébános ellen 1797 frt 21 kr. tőke, ennek 1883. évi január hó 1. napjától számi-tandó 6 % kamatai és eddig összesen 15 frt 54 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási vég-rehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 602 frt 5 krtba becsült ruha, butor, ágyneműek, házi eszközök, bor és téglából álló ingóságok, ugy az apatini plébánia jöve-delmekből végrehajtást szenvedett szolgálati idejére megillető gabnaműek és készpénzbeli követeléseit nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2004/1883. sz. kiküldést ren-delő végzés folytán, a helyszínén, vagyis Apatin községé-ben a felső népiskola udvarában leendő eszközésére 1883-ik évi augusztus hó 12-ik, esetleg következő napjának délutáni 3 óraja határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. c. 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő, Hermansdorf Antal zárgondnok pedig felhiva-tik, hogy az őrzésére bizott tárgyakat a fenti határ-napon átadásra készen tartsa.

Kelt Apatinban, 1883. évi augusztus hó 4-én.

Oláh János,

kir. bír. végrehajtó.

Melléklet a „Bácska“ 47-ik számához.

hogy az atkákat biztosan megölő orvosi szereket kádban, vízben oldjuk fel. Igen célszerűnek tapasztaltatott itt is a karbolsav hígított oldata, melybe még olthatlan meszet, szikst és fekete szappant is tehetünk.

Ha még minden hektoliter vízbe 2—3 klg. erős dohány főzetét is belekeverjük, úgy a fürdővíz még a legelharapódzotabb bajt is ki fogja irtani.

Miután egy fürösztés mellett a peték még nem öletnek meg; valamint továbbá azon okból is, hogy 1—2 élő példány meg ne menekülhessen: 5—6 nap mulva a fürösztést ismételnünk szükséges.

A fürösztés után a pajtába hajtjuk a juhokat, hogy hamar meg ne száradjanak; mert ha nagyon hamar megszáradnak, s így az edzőszerek hatása az élősdiékre rövid ideig tartó levén, egy-kettő közülük könnyen megmenekülhetne.

A fürösztés ideje alatt s azután pár napig nagy gondot kell fordítanunk ily helyen az istállók desinfiálására is, ha csak azt nem akarjuk, hogy az egész munkánk hiábavaló ne legyen.

Nevezetesen ki kell hordani az istállóból minden trágyát s azután chlort fejlesztünk az istállóban, miközben az istálló ajtaját s ablakait bezárjuk. — A chlor fejlesztés igen egyszerű s úgy történik, hogy 3 rész konyhasót, 2 rész barna kőport egy üvegben leöntünk elébb 4 rész vízzel s aztán 5 rész angol kén-savval.

A fejlesztett chlor átjárja az istálló minden részét s az élősdiéket megöli. Huszonnégy óra mulva a falakat s a padlót elébb 5%-os karbolsav oldattal, később sűrű mészteljjel meszeljük be, hogy így abban egyetlen állatka vagy pete életre ne jöhessen.

Végül magától értetik, hogy az így megtisztított nyájnak egy másik s talán ruhessal érintkeznie nem szabad, s azért igen okosan teszi minden juhtartó gazda, ha ilyen esetben a kúrát összes nyájaira kiterjeszti annál is inkább; mert sok fáradsággal jár ezen eljárás s nagy hiba lenne annak eredményét ily takarékoság által némileg indokolt munkakímélettel kockáztatni.

Bevalljuk, hogy ezen eljárás igen fáradságos; de mint a német nagyobb juhászokban tett tapasztalatok igazolják: biztosan célhoz vezető s így azt juhászatainknál — a hol e baj felmerül — bátran ajánlhatjuk.

Pécs, 1883. aug. 1-én.

Érdekes találkozás 25 év után.

Bácskát is érdekelni fogja azon kedves ünnepély, mely tegnap és ma a kies fekvésű városban, bár magán jellegűleg folyt le, de megérdemli, hogy róla számossabban is értesüljenek. Még a kemény német világban, 1858-ban végezte itt a gymnasiumi 8-ik osztályt számos papnövendék és világi ifju. Közös törekvésök, mellyel magokat mivelni iparkodtak; mindennapi együtt-létök, a regényes vidéken, különösen a Tetyén, szünnapjaik idején együtt mulatozásaik, ifjudad enyelgéseik, — s talán ritkábban — kétes jövőjükön való bizalmas beszélgetéseik összefűzték az ifju sziveket, minél fogva az év végeztével a mint fájdalommal esett nekik a szétválás, úgy közös lett keblökben az óhaj, miszerint bármerre hányja szét őket a sors szele, bizonyos idő lefolytával ismét találkozzanak. Tíz évre tüzték ki az első találkozást. Azontúl ismét öt-öt évre; s mindig megjelent jelentékeny részök, teljesen azonban soha sem jöttek össze, egyet-kettőt a halál, egyet-kettőt körülményeik gátoltak. Most jubiláris találkozást szerveztek. 1858. év óta 25 év telt el; s a férfiaká lett ifjak még nem felejtették el ifjukori érzelmeiket, látni kívánták egymást s 15 en össze is gyűltek közülük. Az élők közül csak 4 nem jelent meg. Mautner Ödön orvostudor New-Yorkból sürgönyileg üdvözölte barátait. Ennek is nagyon örültünk, annál is inkább, mert a költséges sürgönyt annak bizonyítékául vettük, hogy jól megy sora. Kelemen Mihály honvéd törzsvorost hirtelen jött parancs rendelte hivatalos munkára, mit annál inkább sajnáltunk, mivel e kedves jó ember még minden találkozásban részt vett s egyik legkedélyesebb tagja volt a társas együttiltnek. No de ilyen a katona élet! Grün Ferenc szántóvái plébános nem kapott helyettest, azért sajnálattal nélkülöztük őt; valamint Ollé László egri törvényszéki bírót is, kinek a szünet alatt éppen helyt kell állania. De a többi aztán mind megjelent ám, sőt megjelent Paracetich Félix ujvidéki főispán és Szulik József prépost ó-becsei esperes-plébános is, kik szoroson nem tartoztak a társasághoz, a mennyiben Paracetich csak a 6-ik osztályt végezte velök, Szulik pedig a 8-ik osztályon csak három hónapot töltött Pécsen, s az érettségi vizsgát Paracetichsal együtt Baján állotta ki. Meghivatván azonban a találkozás rendezői által, ők is hozzájuk tartozóknak hitték magokat. Az említett kétön kívül megjelent még: Mayer Béla kalocsai kanonok és főtanfelügyelő, továbbá a papok közül még Vlahovics Móríc báthmonostori, Szilvási Mihály szászvári, Harray Kálmán kocsádi, Rang Ferdinand herzelendi, Gianone Gyula baéri plébánosok, a világiak közül pedig három orvostudor: dr. Kiss György szegedi szem- és fül-orvos villamgyógyász, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa; dr. Matich József verőcemegyei főorvos; dr. Kreuzler Mór teveli közséki orvos; egy szolgabíró Trixler Károly Szt.-Lőrincről; egy ügyvéd Németh Béla; egy pénzügyőri előadó s különben vizsgált gymn. tanár Budapestről Gyulai Kálmán, ki leglegényesebben nézett ki köztünk, mit ő szerényen annak tulajdonit, hogy borbélyával eltakarítottá hajából és szakállából az idő által oda szórt hópelyheket; és egy tanító Mendlik Mihály, ki árvaházi gondnok a szombat-helyi hírneves intézetben. Ekként láthatni, hogy az életben mind előkelő és tisztességes állást tudtak kivívni maguknak. Az első este részben bizonyos ismerkedési estély volt; mert néhányan 25 év óta nem látva egymást, bátran elmehtünk volna egymás mellett azt sem tudva, találkoztunk-e valaha? De csakhamar átestünk a tréfai ismerkedésen és víg vacsora mellett emlékeztünk meg ifjukorunk vidám örömeiről. Nagy örömmre szolgált, hogy társaságunkat megtisztelte nsgos Zsinkó István apát-kanonok ur, Szilvási plébános nagybátyja, ki más alkalommal is tanúsította nemes rokonszenvét e baráti sport iránt, és ft.

Gauzer János esperes-plébános ur, ki csak maga él még azon tanáraink közül, kik 1858-ban velünk bajlódunk.

Másnap reggeli 9 órakor szent misét hallgattunk, melyet ft Szeredi József joggyeumtanár ur mutatott be az Urnak, mint szintén egykori tanárunk, ki azonban csak a 7-ik osztályban fáradozott velünk. A lyceumi templom azóta újra van festve; a székesegyházon munkába vett javítások miatt egy részét az oda áttett káptalani padok foglalják el. Az egész templom belseje alig emlékeztet régi kinézésére; de midőn az orgona megszólalt, ifjukorunk régi álmait mind visszavarázsolta. Meglátszott az egybegyűlt iskolatársak arcán, hogy mindegyikük szíven a meghatottság érzelmei vonulnak át. Mindegyiket körülfogták ifjukori emlékei. Nekem Alagits Antal nevű tanárom jutott eszembe, ki ezen templomban egykor litánia alatt szólított magához s bizonyos jótétemény részesévé tett. 25 év után is kértem Istent, fizessen meg érte! — A szent mise után együttesen tisztelkedtünk Szeredi és Gauzer volt tanárainknál majd Zsinkó István úrnál, ki szíves volt mindnyájunkat vendégszerető, fényes asztalához kérni ebédre, mit az öreg ur iránti kegyelemből köszönettel fogadtunk. Az ebéd virág volt. Szulik az öntetlenül nemes baráti érzélem éryényén leikesedve, Tacitus e szavaiból indult ki felköszöntésében: Non tamen adeo virtutum sterile seculum, ut non et bona exempla proderit; hogy noha korunkat arról vádolják, hogy anyagiságba merült, eszményekért lelkesedni, nemesebb, önzetlen érzelmekre hevülni nem tud, mégis akadnak példák az ellenkezőre is, a mint ezen férfiak csoportja tanúsítja, kiknek szívéből 25 év küzdelmei sem tudták kiirtani ifjukori önzetlenül nemes baráti érzelmeiket s kikhez nemes érzülettel korban előre haladottabb férfiak is csatlakoznak. És e baráti csoport atyai szívű protectorát, Zsinkó István apát-kanonok urat éltette. Paracetich főispán az érdekeken felülemelkedő barátságát dícsérvén az összejöttökben, ft. Gauzer urat mint egykori tanárunkat éltette. A szíves házi gazda a vendégekre, Gauzer a tanítványokra, ezek egymásra üritettek poharat s Paracetich főispán arra kérte az együttlévőket, hogy három év mulva ő nála tartsák összejövetelüket. Három évet azért tüztök ki, mert 25 év után már alig mer az ember öt évet elcalculálni. A szíves meghívás egyhangulag s köszönettel elfogadtatott. Még az estét közös vacsoránál együtt töltve, másnap kedves emlékekkel távozott szét a különböző vidékekről egybegyűlt baráti társaság. Végül Harray Kálmán indítványára egymásnak arcuk peink megküldését megígértük.

Bácsmegyei.

Ó-Becse, 1883. aug. 1.

Lövölde bálunk — dacára az idők viharos járásának megtartatott. Nem ugyan, a mint előre tervezve volt, a szabadban, hanem a nagy vendéglő nagy termében. Napokon keresztül szép, kellemes időnk volt, de az ominosus lövölde-bál az időjárásra oly befolyást gyakorolt, hogy már délután felhők tornyosulván, a lég rövid idő alatt annyira áthült, hogy a szabadban való mulatás eszméjéről teljesen lemondani s a tervezett júliálist a mondott teremben megtartani kellett. Természetes, hogy ez a mulatni vágyó közönség egy részét visszalépésre készítette, de azért, ha kevesen voltak is, jól mulattak, s a vigalom inkább sikerült, mint nem sikerültnek mondható. Ajánljuk a kalendárium csinálók figyelmébe a jövőre való nézve, hogy „időjárás“ rovataikba el ne feleddék bejegyezni, hogy: „só, borongós, hűvös idő lesz, ha az ó-becsei lövölde táncvigalmat rendez. Ez sokkal csalhatatlanabb jóslat, mint az, hogy eső lesz akkor, ha az ember tyúkszeme fájl!

A táncvigalom befejezte után a nagy terem álványok összetakolása, padok elhelyezése és több eféle műintézetek alkalmából zörgéstől visszhangzott, rendezőkül borotvált arcú, papi kinézésű, de világiasan öltözött úri emberek levén alkalmazva. Kik is lehetnek volna ezek egyebek, mint Thalia papjai, istenök számára imolákat építvén.

Az előleges hirdetés szerint Gerőfi Andor színtársulata az napon volt előadásait megkezdendő. A hirdetés sokat ígért. A társulat 45 tagból állónak mondatott, saját zenekarral, s a legkedvesebb operettek előadása volt kiütve.

Megszoktuk már a nagyhangú hirdetések után vajmi keveset várni; a tapasztalat pessimistákká tett bennünket e tekintetben. Jelen alkalommal azonban részint a vasárnap nap, részint az előadandó darabok, részint és pedig leginkább Gerőfi úr ismert neve igen nagy. Ó-Becsen még nem igen látott közönséget csalt a színházba. Első előadandó darab „Titilla hadnagy“ operette volt. A színház a szó szoros értelmében zsúfolásig megtelt, várva a történeteket és látandókat. Megszólal a színpadi csengő, 8 óra után a karmester kormányzó palcáját felemeli, megszólal a zene, a függöny felgördül és vége a pessimismusnak.

Az igazgató úrnak igen jó ízlését tanúsítja az-hogy társulatát nem csak jeles színészek, hanem csinos férfi és szép nőkből állította össze, de még az előtt adandó darab megválasztásánál is igen szép tapintatárult el az, hogy „Titilla hadnagy“ ot választván el, sönök, bemutató darabnak, a függönynek legelső ízben való felgördülése után, a színpadon gyönyörű szép nők, csinos férfiakból álló csoportozatot tüntetett fel. Ez első jelenet már hódított. Hát a többi? Ó-Becsen még ily kiállítást nem látott őszinte örömmel eltelt közönségünk.

Eddigélé két operette és egy színműnek előadását ismertük meg: „Titilla hadnagy“, „Cassagnei nemes“ és „Két Ranzau“ színművet. Nem lehet elmondani, hogy a három közül melyik sikerült jobban, melyik tetszett jobban. Mit dícsérjünk inkább: a szép kiállítást, a magán, a főszereplőket, a kart-e? mert ez mind egyformán kitűnő.

Az első előadás vasárnap tartatván meg, nem lepett meg bennünket az, hogy a színház zsúfolásig megtelt, hogy a karzat is tömve volt, mert meggondoltuk, hogy az előleges szóat ígérő hirdetés vasárnap nap rendesen nagy közönséget csinál; de meglepett egyrészeről, de másrészeről azonban szinte meg nem lepett bennünket azon körülmény, hogy a második, a

hétfői köznapon, úgy kedden a 3 dik előadásnak is majdnem akkora közönsége volt, mint az első napon. Ez ó-becsei szempontból meglepő ugyan, de meg azért nem meglepő, mert a ki az első előadásra jelen volt, nem lehet, hogy a másodikat is meg ne nézze. Oly sikert aratott e társulat, melyhez még csak megközelítőleg hasonlíthatót is Ó-Becse még nem látott.

Gerőfiné Petrovits Ilka asszonyt, az igazgató bájos, kedves nejét, a kitűnő művésznőt kell legelőször kiemelnem, mint „Titilla hadnagy“-ot az első, s mint „Kék szakálú hercegnő“-t a második darabban. Sz. Erdei Berta, Vincéné Alojzia, Lenkeyné Emma és a többi mindannyi jeles nő, — Balog Árpád, Marcel Géza, Fehérvári Ottó, Szombati Vilmos és a többi mindannyi jeles férfi tagokat és operette-énekeseket. A drámai részből kimagaslik Gerőfi Andor igazgató, Szombati Vilmos, Kutasi Janka, Vincéné Alojzia, Mészáros Lajos, Zendy Mihály, Hajnal Ilon, Lenkey Gyula és a többi mellék személy.

Ily erők mellett nem csoda, ha az előadások teljesen sikerültek. A közönség elismerésében nem volt fősvény, taps, éljen, kihívás ugyan csak kijutott, de az ily szellemű tüntetésen felül azzal is tanúsítja elismerését, hogy a színházat zsúfolásig megtölti.

Ajánljuk e derék társulatot mindenkinek, a ki élvezni óhajt. Az alakok, a játék, az ének, mind kifogás alá nem vehetők.

Még pár szót a társulat zenekaráról. Ez is igen jó, de kevesen levén tagjai, kissé gyenge. Azonban a színház-terem sem levén valami túl nagy, e hiány észlelhető annyira még sem volt és hiszszük, hogy majd Nagy-Becskereken, hol hosszabb ideit tartózkodásra mennek, e zenekar is ki lesz a helyiséghez aránylag egészítve.

Mindenből tanúságot lehetővé levonni, e társulat előadásából az a tanúság, hogy a közönség nem mindig vádolható azzal, hogy a színművészetet nem pártolja. Tessék az igazgató uraknak Gerőfi úr példáját utánózni. Inkább kevesebbet ígérni, de többet tenni. A szereplők tanulják meg szerepeiket, úgy mint e társulatnál és ne legyenek annyira a sugóra szorítva, a mennyire ezek úgyszólván rá nem szorúlnak. Válogassa meg az igazgató társulata tagjait, s a ki nem arra való, azt el ne fogadja. Az is megkívánatik, hogy a mint a színészek a deszkákat ott hagyják, vagyis megszüntek működő színészek lenni, az olympus magaslatáról a közönséges emberek sorába lépnek, ezek közé vegyülnek, mint emberek és úgy viselkedjenek, mint e társulat kivétel nélkül dícsérendő tagjai, és ne képzeljék azt, mit igen sok színész képzel, hogy neki azért, mert színész címet visel, a magánéletben külön szabaddalmi volnának, például a nem legillemesebb magaviselet. Legyen meg közöttük az a szép viszony, a melynek a fő- és alárendeltjei közt kell hogy meg legyen. Oly jól esik azt a tiszteletet látni, mellyel a színészek igazgatóik irányában, viszont az a bizalmas szép baráti viszony, melyet ezek alárendeltjeik irányában tanúsítanak, ez utóbbi azonban anélkül, hogy ez utóbbiak valami túlbizalmatlanságra bátorítatnának. Ha e példát követik az igazgató urak, legyenek meggyőződve, hogy a közönség ezt el nem feledi és a jutalom el nem marad.

A „Ranzau“ színmű egyik felvonása közben Lenkeyné Emma asszony mutatta be magát, mint jeles táncosnő. Magyar táncot lejtett paraszt legény ruhában. Bámulatos gyorsaság, könnyüdedséggel oldotta meg feladatát, úgy annyira, hogy a folytonos taps közben mintegy repült és elűnt a coullissák között. Igen farszító lehetett ezen rövid szereplése, miért is a közönség nagy része komolyan rosszalta az „ujrázást“ hallható hangokat. Azonban a kedves táncosnő megjelenvén, újra eljárta a gyönyörű táncot, ebből tapasztalván mi azt, hogy Gerőfi úrnak még kitűnő táncosnője is van.

Még egy nevezetese s örvendetes tüneményt kell, hogy felemlítsek. Más alkalomkor, ha színészeink voltak, városunk szerb lakossága az előadásokat nem igen látogatta. Bezzeg mily szép számban látogatta ezen előadásokat! Ebből tehát az a tanúság, hogy más alkalommal nem nemzetiségi szempontból maradt el a szerb közönség, mint sokan tévesen hiszik és másokkal is elhitetni akérják, hanem azért, mert ritkán volt alkalma jó előadást láthatni. Ismét csak Gerőfi urat és társulatát hozom fel a fenti örvendetes jelenség okozójául. Tessék úgy játszani, énekelni, táncolni, zenélni és magát úgy viselni, mint ezek, akkor sem a magyar, sem a szerb közönségre nem lesz panasz.

Színészeink a jövő hét elején Nagy-Becskerekre utazandók levén, még csak 4 előadásban fogunk gyönyörködhetni s azért, a mily őszintén sajnálkozunk, a nagy-beckerekieket annyival inkább irigyeljük. A többi előadástól jövőre.

Isten velünk.

r. l.

Csantavér, 1883. augusztus hó 5-én.

A napokban hozzánk Topolya község előljárásától megkeresés érkezett, hogy azon mozgalmat, melynek célja a topolyai kir. járásbírósnágnak telexkönyvi hatósággal leendő felruháztatását kivívni, mi csantavériek is pártfogólag támogassuk és az ügyet magunkévé tegyük. E tárgyban a f. hó 12-ére egybehívott képviselői gyűlés lesz hivatva tanácskozni és megállapodásra jutni. Nem csekély meglepetésemre, hangokat hallottam itt nálunk, melyek ellenezni készülnek azt a közgyűlésen, hogy községünk telexkönyve a szabaddalki kir. törvényszéktől elvétezzék és a telexkönyvi hatósággal felruházandó topolyai kir. járásbíróshoz tétezzék át. Meg vagyok győződve, miszerint azok, kik a topolyai kir. járásbírósnágnál telexkönyvi hatóság felállítását ellenzik, ezt azért teszik, mert a dolog jelentőségével és horderejével tisztában nincsenek, és mert azon — megengedem talán téves — feltevésből indulok ki, hogy a többi érdekelt községekben is akadhatnak olyanok, kik tárgy ismeret hiányában a topolyai községi előljárásának ezen igen dícsérte méltó törekvésért pártolásra érdemesnek nem találndják, időszerűnek tartom, hogy e tárgyban a nyilvánosság előtt felszólaljak, arra kérve fel mély tisztelettel tek. szer-

kesztő urat, hogy jelen soraimnak megyszerte leginkább elterjedt b. lapjában helyt engedni méltóztatásuk.

Az alábbiakban ugyanis célul tűztünk ki azon indokok és érvek kifejtését, melyek az összes érdekeltekre nézve följötte kívánatosnak tetszik, hogy a topolyai kir. járásbírósi hatóság tevékenységével felruházassék. A tevékenység hivatása főleg abban áll, hogy az ingatlan birtok s annak minden változása kellő világlatban tartassék, mert az, ki tevékenységi jóságtesteket venni, cserélni vagy olyanokra bármilyen jogokat szerezni akar, ezt teljes bizottság és megnyugtással csak az esetben teheti, ha magának a tevékenységi állapotról alapos ismeretet szerzett. Hogy a tevékenységi állapotról minden kételet és tévedést kizárólag tudomást szerezhessünk, szükséges, hogy a mennyiben ahhoz értünk, a tevékenységi állapotról megvizsgáljuk, vagy pedig azokról a szakkezelőktől felvilágosítást kérjük. Ezt azonban csak olyképpen eszközölhetjük, hogy a mennyiben a tevékenységi hatóság székhelyén kívül lakunk, oda utazunk. Mint hogy a tkvi intézmény a hitel fejlett vagy fejletlen voltával elválaszthatlan kapcsolatban áll, de köztapasztalás szerint az ingatlan birtok forgalmára, értékére nagy jelentőségű befolyással bír, a jó tevékenységi rendszernek egyik lényeges kellékét képezi az, hogy az eljárás lehetőleg olcsó, maga a tevékenység pedig a közönségre nézve, minél könnyebben és közvetlenebbül hozzáférhető legyen. Bővebb bizonyítgatásra alig szorul, mert alig van ember, a ki saját tapasztalása nyomán ne tudná, hogy az érdekeltekre nézve bármelyikére nézve is, kevesebb költség és idővesztéssel leendő a tevékenységi hivatal hozzáférhető, ha az Topolyán felállítatik, mintha akár Szabadkán, akár Kulán megmarad. Hozzájárul még azon csekély jelentőséggel bíró körülmény is, hogy nagyobbára földművelő közönségnek, ha a tevékenységi hivatalban dolga akad, azt rendszerint a hetivásár napjára halasztja, a midőn a városban netán egyéb dolgát is ellátja, ennek még természeteszerű következménye az, hogy a túlságos nagy területtel ruházott tevékenységi hivataloknál a tudakozódók száma hetivásáros napokon oly nagy mérvű, hogy egyeseknek, míg a kívánt felvilágosítást megkapják, nem ritka esetben órákat kell elvesztegetniük. Mind eme hátrányokon segítve van, ha a központtól távolabb eső községek részére valamely járásbírósnál tevékenységi hatóság állítatik fel, mert a járásbírósi székhelye, mint ez tényleg úgy is van, az egyes községekhez sokkal közelebb esvén, oda sokkal rövidebb idő alatt és csekélyebb költségvel eljuthatni, és mivel az ilyen járásbírósi tevékenységi hatóság 7—11 községnél többre csak kivételes esetekben terjed ki, a dolog természetéből foly, hogy ott a töltség soha sem lehet akkora, hogy a hivatalos órák alatt bárki is a tkvi hivatalhoz haladéktalanul hozzáférhessen. Hogy egy igen egyszerű példával megvilágosítsam a mondottakat, csak azon körülményre hivatkozom, hogy nekünk csantavérieknek, ha a tevékenységi hivatalunk van az idő szerint — mivel főleg a vasuti közlekedés sem alkalmas — rendszerint kora reggel kocsin indulunk Szabadkára, s ha még azon kedvező esetben veszem is fel, hogy a tevékenységi hivatalnál dolgunkat 10—11 órára el is végeztük, délután 3—4 óra előtt alig verődhetünk haza, tehát egy egész napi veszteségünk és néhány forint költségünk van, míg ha tevékenységi hivatalunk Topolyán lesz, ezt a dolgot elvégzésére fordított időt is beleszámítva 4, legfeljebb 5 óra alatt könnyű szerivel megjárhatjuk, még rossz út mellett is. De sőt a szegényebb nép gyalog is megteheti ezen útját aránylag nem több idő alatt, semmi vagy nagyon csekély, alig egy pár krajcárnyi költséggel.

De másod sorban a helyes tevékenységi rendszernek még az olcsóságnál is sokkal jelentékenyebb, mondhatni főkélléke az eljárás gyorsasága. Példákkal bizonyítanom felesleges, mert minden ember tapasztalattal jól tudja azt, hogy a legtöbb esetben mennyire kívánatos, hogy a tevékenységi hatósághoz benyújtott kérvénye minél gyorsabban elintéztessék. A jelenleg hatályban fenálló tevékenységi rendeletünk 20. §-a is azt rendel: „hogy a tevékenységi hatóságokhoz utasított ügyek úgy ezek által, mint a főlebb hivatkozás útján a felsőbb bíróságok által is különös gyorsasággal kezelendők.” — De ha felvetjük azon kérdést, vajjon a gyakorlatban feltaláljuk-e a tevékenységi hatóságok ügykezelésében a kívánatos és a törvény által is megkívánt gyorsaságot? ezen kérdésre határozottan „nem” mel kell felelnünk, miután különösen törvényszékeinknél, hol a munkahalmaz följötte nagy, a rendelkezésre álló munkaerő pedig aránylag csekély, az eljárás sok méltó panaszokra szolgáltat okot. De az eljárás nem elegendő gyors volta a dolog természetéből kifolyólag a törvényszékek mint collegialis bíróságok szervezetében leli főindokát, miként azt alább kimutatni szerencsén leendő.

Magyarországon, tudvalevőleg a tevékenységi patens hatályba lépte után ezen patens 19. §-a szerint tevékenységi hatóságok azon bíróságoknál lettek felállítva, melyek a tevékenységi szerkesztést végezték. Ezek az akkor fennállott sz. kir. városi és megyei törvényszékek valának. — Az 1871. 31. t. c. életbe léptetése által bíróságaink újra lettek szervezve, és mivel már akkor belátta a törvényhozás, hogy a tevékenységi intézménynek rendkívüli hátrányára szolgál, ha tevékenységi hatóságokul továbbra is kizárólag a lassukás és nehézkes, egyes községektől túlságos távolságban fekvő törvényszékek hagyatnak fenn, elrendelte az idézett törvényünk 24. §-ában, hogy a tkvi hatóság teendői a kir. törvényszékek hatásköréhez tartoznak, az igazságügyminiszterium azonban felhatalmaztatik, hogy nagyobb tevékenységi forgalommal bíró, vagy a törvényszékek székhelyétől messzebb eső járásokban a járásbírósi hatóság a törvényhozás utólagos jóváhagyása mellett tevékenységi hatósággal felruházassa. A cél, mely a törvény ezen rendelkezése által elérni kívántatott az vala, hogy a törvényszékek tevékenységi teendői kevesbítettven, a tevékenységi rendszer lényegesen javíttassék. S a kívánt eredmény sok tekintetben el is lőn érve, mert a törvény hatályba lépte után sok járásbírósi lett tevékenységi hatósággal felruházva, és még folyton az ország minden vidékén arra irányzott törekvéssel találkozunk, hogy egyik-másik járásbírósi tevékenységi hatóság állítassék fel. A törvénykezés terén több éven át szerzett tapasztalat kétségbe vonhat-

lanul igazolja, hogy a tevékenységi intézmény hazánkban, mióta a tkvi hatóságot számos járásbírósi hatóság is megalkotta, dacára, hogy új tevékenységi törvényünk még megalkotva nincs, folyton fejlődött és javult, igazolja azt is, hogy járásbírósi hatóságok tevékenységi ellátására a törvényszékeknek alkalmasabbnak bizonyultak, a miért is igazságügyi miniszteriumunk is azon igen helyes elvet követi, hogy a hol a törvényes előfeltételek meg vannak, járásbírósi hatóságok tevékenységi hatósággal felruházását rendszerint előmozdítja. Altlában mondhatni, hogy újabb időben nemcsak a külföldön, hanem nálunk is törekvés mutatkozik, hogy a tevékenységi ügyek vezetése és elintézésével az egyes bíróságok ruháztassanak fel, a mennyiben a járásbírósi tevékenységi hatóságok száma évről-évre szaporítatik, és nagyon valószínűnek tartom, hogy az új tevékenységi törvény megalkotásánál, mely tudvalevőleg tervben van, a törvényszékek tevékenységi hatásköre annyival is inkább meg fog most már szűntetni, mert a perrendtartást módosító 1881. LIX. t. c. 6. §-a szerint a tevékenységi perkeit a kir. törvényszékek nem mint tevékenységi hatóságok, hanem mint birtokbírósi bíróságok látják el és a tevékenységi hatóságok hatásköre újabb gyakorlatunk szerint csak a peren kívüli tevékenységi teendők ellátására szorítkozik.

Hogy a járásbírósi hatóságok, főleg mióta az 1871. 31. t. c. 24. §-ának azon rendelkezése, mely szerint tevékenységi hatósággal felruházott járásbírósi hatóságoknál a tevékenységi ügyek a járásbíró elnöke alatt két aljárásbíróval összeállított tanácsülésben intézendők el az 1874. XV. t. c. I. §-a által módosítottat, hogy a járásbírósi hatóságok most tevékenységi ügyekben is mint egyes bíróságok járnak el, mely módosítás az elintézés gyorsaságát és egyszerűségét illetőleg nevezetes haladást eredményezett, a szorosán vett tevékenységi ügyek teljesítésére a társas bíróságok, t. i. a törvényszékeknek alkalmasabbak, azt a törvénykezési gyakorlat fényesen igazolta. A tevékenységi hatóságok az egyes bíróságokra való ruházása mellett nyilatkoznak különben is hazánk legkitűnőbb tevékenységi tekintélyei s ezek között kiválólag Dr. Herczegh Mihály budapesti kir. jogi egyetemünk jeles tanára is, ki a tevékenységi rendtartásról írt szakzerű és alapos munkájában határozottan azon véleményét mondja ki, hogy „a tevékenységi eljárást mindenütt az egyes bíróságokra kellene ruházni, mert — ugymond — szerinte általánossá lett a meggyőződés, hogy a tevékenységi ügyeknek a törvényszékek általi ellátása sem nem célszerű, sem nem szükséges. Nem célszerű azért, mert a tevékenységi ügyek már természetüknél fogva gyors elintéztet igényelnek és a jó eredmény legtöbbször azoknak gyors teljesítésétől függ, ez pedig a társas bíróságoktól — a rendszerben rejlő lassúság és nehézkes kezelés miatt — nem igen várható. De nem is szükséges, mert az elintézés érdemét illetőleg az egyes bíróságnál nagyobb biztositót nem nyújt. Minden ily esetben ugyanis oly nagy számmal vannak az előadandó tevékenységi ügyek, hogy elintézésük helyes voltáról, az okmányok a tevékenységi részletes összehasonlítása által az elnöknek és bíróságnak sem mőljá, sem ideje nincs. Ezért, mint a tapasztalat bizonyítja, kénytelenek az előadomány valódiságában megnyugodni és a felelősséget a szerint magukra vállalni. Hasznos, célszerű és kivihető lenne ez, ha a tevékenységi eljárás körébe csak peren kívüli és szorosán vett tevékenységi ügyek soroztatnának. A tevékenységi ügyek közvetlen az érdekeltelek közelében esnének, könnyebben lennének hozzáférhetőek, megtekinthetőek, s ez által az okmányok kiállításai költségeivel, bélyeg és százelek díjakkal különben is súlyosan terhelt népek olcsóbbá kerülne a kölcsön, a hitel és tulajdonjog biztosítása, a bekebelezés, betáblázás és előjegyzés.”

Azt hiszem, hogy az előadottak által eléggé sikerült kimutatnom, hogy a topolyai községi eljárásságnak a tevékenységi hatóság megszerzésére irányult törekvése, nemcsak hogy kiváló pártolást és közreműködést érdemel, hanem mindannyiunkra, kik közelebbről érdekelve vagyunk, úgyszólván életkérdést képez. Megemlíteni kívánom még azt, hogy én azon körülményben, hogy Topolyának a közügyeket intéző emberei a tevékenységi hatóság megszerzése körül igen dicséretre méltó buzgóságot fejtenek ki, egy igen eklektikus bizonyítékát látom annak, hogy ezen községnek értelmes polgárai készséggel megragadni hajlandók minden kínálkozó alkalmat, hogy valóban följötte kedvezőnek mondható közlekedési viszonyaink által nyújtott előnyöket a forgalom és kereskedelem célirányos emelése és összpontosítása által a maguk részére eredménnyel kiaknázhassák. S helyesen is cselekszenek, mert ezen az úton haladva, a hasznos gyümölcsök el nem maradhatnak.

Kitűnő tisztelettel tek. szerkesztő úrnak

alázatos szolgálja
Dr. Bataki Mihály,
h. ügyvéd.

Ujvidék, 1883. aug. 5.

A „Zentai Ellenőr” f. é. 24-ik számában Bene István aláírásával Moholyról, olvassuk: „Folyó hó 3-án egy vendéglőben egyik polgártársunk olvasta a „Pesti Hírlap”-ból a tiszta-eszlári bűnügy végtárgyalásának tudósítását, midőn Stern Adolf tanító azon szavakkal közelít a lap-olvasó felé, „hogy érdemes ily ostoba bűnügy tárgyalási tudósítását még csak olvasni is stb.” Erre nevezett tanító és a lap olvasó között kisebb eszmecsere történt az ügyben, midőn az előbbi következő ékes szólással argumentálta érzelmeit: „Leköpnivaló ez a magyar nemzet, midőn ily ostoba fel fogású pert még tárgyalás tárgyává is tesz.” Ne nek magyar justitia, büntető codex s összes hazai törvények, ti rajtatok ugyancsak elverte a port Stern uram. De hát ez kell nekünk csakugyan, azért mert egy ilyen vadéretű, pályavesztett egyént, társadalmunkban megtűrünk. — Hát t. tanító úr! így hiszi ön tisztességes módon azon megtisztelő állást betölteni, melynek ön jelenleg birtokában van? összeegyeztethetőnek véli ön fenti kifejezését azon magaslatos céllal, melyet a nemzet napszámái maguknak elérni feladatúl tűztek ki? Nem t. tanító úr! Önnek nincs fogalma hivatásáról, ön nem tudja mi a cél, mely kell, hogy minden tanító szemé előtt lebegjen, ön megfele-

kezett magáról annyira, hogy fentjelzett kifejezésével magáról szegénységi bizonyítványt adott s azzal nem a magyar nemzetet, hanem magát bélyegezte leköpnivalónak.

Záradékol pedig a tantfelügyelőségnek figyelmét felhívjuk és tiszteletteljesen kérjük a nevezett tanító kérdőre vonatni, vajjon milyen kiadásban tanítja ő az iskolájában az alkotmányt és a magyarok történetét?
Mirelg.

Baja, 1883 aug. 7-én.

Csak sokoldalú elfoglaltságom között is készséggel ragadom meg a tollat, hogy a „Bácska” tisztelt olvasó közönségét Baja város nehány culturalis mozzanatáról értesítem.

Ujabbban t. i. az iskolaügy szép fejlődésnek indult. Az egész város három iskolakörre lett úgy beosztva, hogy a fokozatos haladás megtartassék s a tanerők működése a sok első osztály által szét ne forgácsoltassék. Az I. iskola kör: a belváros négy fítanítóval és az iskolanénéknél 6 leányosztályal, a II. iskola kör: a Szent István felé eső felső rész, hol fokozatosan három tanító fog működni, s egy parallel első leányosztály lett végleg szervezve, — hova a tanító meg is választott, — a III. iskola-kört a Vaskúth felé eső alsó rész adja, hol három leány- s négy férfi tanító fog működni, illetőleg annyi tanterem fog építtetni.

Az építkezés részben már kezdetét is vette. A városi hatóság érdeme, hogy a sokáig húzódtott ügy végre a teljes megoldás felé közelít. Legelőször a felső-részi iskola építtetik ki 4 tanteremmel, egy óvoda helyiséggel és tanítói lakással. Már ki is adatott Hunyadi A. építésznek, ki 11 ezer forintot vállalta el, s köteles azt folyó évben tető alá hozni, és jövő év április havában teljesen készen átadni. — Másodszor az alsó részi iskolák építtetik ki hét tanteremmel, 3 a leányok s 4 a fiúk számára. A városi hatóság utasította a mérnököt, hogy a jelenlegi helyiség kellő átalakításáról s annak ily kibővítéséről még folyó évben készítsen tervet, s ugyanitt szintén egyesítették az óvoda az iskola épületekkel. — A belvárosi iskolák kiépítése fogja az egészet betetőzni, hol négy tanterem, egy rajz- és egy torna-terem lett a fiúiskolák számára tervbe véve.

Az iskolákról levén szó, említést kell tennem a mult iskolai év végén kiadott népiszkolai értesítőkről, melyek közleményei fényesen tanuskodnak arról, hogy az iskolák jeles vezetés s kellő gondossággal állanak, az iskolaszék fokozatosan fejlesztő azokat, s dacára az 54,166 és 38,550 félnapi mulasztásnak, — mit csak leírni is megdöbbenő, — tanerőink kellő sikert tudtak felmutatni. Hatóságunk mult évben orvosolta a rendetlen beiratást, mi azelőtt 2—3 hónapon át elhúzódtott, a jövő iskolai évben ismét teljes erejéből orvosolja a mulasztásokat, s a városi tanács előjegyzés is intézkedett, hogy ez a tanácsban rendes előadóval bírjon, a mellett rendes elkönyvelője, kézbesítője is ki lett jelölve, valamint az is meg lett állapítva, hol és kinél fizetendő a pénzbírság. Miután a május és június havi próbakat fényes siker koronázta, reményünk lehet, hogy a jövő években 54 ezer helyett talán 4000, s 335 ezer helyett 3000 lesz a mulasztott fél napok száma, minek elérésével a taneredmény lényegesen fog emelkedni.

Mint ezzel némileg rokontárgyat, párhuzamosan megemlítem az árvaház eszméjének felszínre hozását, mi derék polgármesterünk, Drescher Ele úr érdeme. A mult évben példás rendet hoztak be az árvaszék elszámításánál és kezelésénél, úgy annyira, hogy a ki nagykorú volt, egyenesen kényszerítették annak az őt illető összeget felvenni, a ki pedig most nagykorúvá válik, rögtön értesítették, hogy az árvaházban levő pénz vegye fel, mert különben bírói létbe helyezik. Az árvapénzek liquidálása és elkülönítése alkalmával kitűnt, hogy az árvaház 40,000 forint tartalékkal rendelkezik, mely tartalékalapból most árvaházat akarnak létesíteni. Polgármesterünk már meg is kezdte illetékes helyen a tárgyalásokat ezen humanitarius intézmény létesítésére, s ismert tapintatosságáról, szívósságáról és lelkesedéséről ítélve, bizton hisszük, hogy addig nem fog nyugodni, míg ezen humanitarius intézményt nem létesítette.

Záradékol szóljunk a kiállításokra való előkészületekről.

A zombori kiállításra Ivánovics Anna k. a nagy buzgalommal gyűjti az érdekesnél érdekesebb, a szebbnél szebb kiállítási kézimunkákat, s bir szerint, mielőtt Zomborba szállítaná, Baján fogja a Bárány vendéglő nagy termében megtekintésül bemutatni. Valóban a tapintatos vezetést a legszebb siker koronázta, s méltán hisszük, hogy Baja város méltóképpen lesz a zombori kézimunka-kiállításra képviselve.

Annál jobban megrekedt az országos kiállításra való szervezkedés. Dicsérendő buzgalommal vették ezt egyesek kezükbe, s egy 100—120 tagból álló kiállítási helyi bizottságot óhajtottak szervezni 5—6 szakosztállyal. Már meg is indult a mozgalom, melyhez a legszebb sikert lehetett fűzni, mikor egyesek itt is a politikai színezetet tolták előtérbe, s egyes nagyiparosok, talán csak azért elleneztek mindent, hogy később még abból is politikai tőkét kovácsolhassanak. Ekkor a mozgalomtól többen visszavonultak, a kiállítási bizottság alakítása megakadt, s a politikai színezet előre tola sa ily kérdésekben magát már is a legsajnosabban megbeszulta. Most márakkora halasztották ennek megalkotását, ha majd gróf Zichy Jenő Bajára jön, vagy ha előbb az ipartörvényt módosítják, az ily eszmék terjesztőinek azonban számolni kellett volna azzal, hogy városunk iparosainak életrealóságukat addig is ilyik kimutatni, s az iparos gróf úr lerándulása is sokkal több sikerrel járna, ha előbb itt szervezkedtek, munkálkodtak s ő a mulasztások mikénti pótlását annál hatályosabban kijelölheti.

No de idővel majd csak tisztulnak az eszmék, s egyesek akadékoskodásán remélhetőleg nem fog minden dugába dőlni!
Kéleteri.

Ada, 1883. aug. 8.

Ada községének ritka szép és örömteljes ünnepe volt folyó hó 5-én. Ugyanis báró Podmaniczky Frigyes, ókanizsai vál. kerületi orsz. képviselő ur, beszámoló beszéd megtartása tekintetéből az egyes községeket